

PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS

**DĖL PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS VYKDOMŲ VISUOMENĖS SVEIKATOS
PRIEŽIŪROS FUNKCIJŲ ĮGYVENDINIMO 2014 METŲ ATASKAITOS PATVIRTINIMO**

2015 m. balandžio 30 d. Nr. T-131

Pakruojis

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 4 dalimi, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. birželio 18 d. nutarimo Nr. 606 „Dėl Savivaldybės vykdomų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo ataskaitos teikimo tvarkos“ 1.1 punktu, Pakruojo rajono savivaldybės taryba **n u s p r e n d ž i a**

patvirtinti Pakruojo rajono savivaldybės vykdomų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo 2014 metų ataskaitą (pridedama).

Šis sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Meras

Saulius Gegieckas

PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS VYKDOMŲ VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS FUNKCIJŲ ĮGYVENDINIMO 2014 METŲ ATASKAITA

I. SAVIVALDYBĖS VYKDOMŲ VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS FUNKCIJŲ ĮGYVENDINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

Pakruojo rajono savivaldybės vykdomų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo 2014 m. ataskaita rengiama vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. birželio 18 d. nutarimu Nr. 606 „Dėl savivaldybės vykdomų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo ataskaitos teikimo tvarkos ir ataskaitos teikimo formos patvirtinimo“. Ataskaitoje pateikiami teisės aktai, reglamentuojantys visuomenės sveikatos priežiūrą savivaldybėje, trumpai aptariami tiek vidiniai, tiek išoriniai veiksniai, turėję įtakos visuomenės sveikatos priežiūros veiklai. Pateikiami statistiniai 2014 m. duomenys apie demografinę situaciją Pakruojo rajono savivaldybėje. Aptariamos vykdytos rajone valstybinės visuomenės sveikatos strategijos ir programos. Aprašomas visuomeninių organizacijų, savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių indėlis į visuomenės sveikatos priežiūros veiklos įgyvendinimą Pakruojo rajono savivaldybėje. Pateikiama informacija apie praėjusiais metais rajone vykdytą vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūros veiklą, mokinių skaičių savivaldybėje, mokinių sveikatos priežiūros specialistų skaičių. Aptariami savivaldybės, Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai, Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšos, skirtos visuomenės sveikatos priežiūrai įgyvendinti savivaldybėje. Pateikiamos artimiausio laikotarpio savivaldybės vykdomos visuomenės sveikatos priežiūros veiklos prioritetinės kryptys, aptariamas savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos priemonių vykdymas.

Ataskaita parengė:

I, II, III, V, VI, IX, X, XI-1,2,5 XI skyrius rengė Pakruojo savivaldybės gydytojas Vygantas Sudaris
+37068729100;

vygantas.sudaris@gmail.com

IV, VII, VIII, skyrius rengė Pakruojo visuomenės sveikatos biuras vsb.pakruojis@gmail.com

Informacijos šaltiniai.:

1. Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras 2014 m.
- 3.2. Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2014 m. veiklos programa.
- 3.3. Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2014 m. veiklos ataskaita.
- 3.4. Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2012-2014 metų programa

II. TEISĖS AKTAI, REGLAMENTUOJANTYS SAVIVALDYBĖS VYKDYTAS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS FUNKCIJAS

**II. TEISĖS AKTAI, REGLAMENTUOJANTYS SAVIVALDYBĖS VYKDYTAS
VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS FUNKCIJAS**

Pakruojo rajono savivaldybės tarybos sprendimai

Eil. Nr.	Dok. data	Dok. Nr.	Antraštė
1.	2014-02-20	T-38	<i>Dėl Pakruojo rajono savivaldybės aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos 2013 metų priemonių vykdymo ataskaitos patvirtinimo</i>
2.	2014-02-20	T-42	<i>Dėl Pakruojo rajono savivaldybės aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos 2014 metų priemonių patvirtinimo</i>
3.	2014-01-21	T-34	<i>Dėl Pakruojo rajono savivaldybės aplinkos monitoringo 2013–2018 metų programos patvirtinimo</i>
4.	2014-03-20	T-103	<i>Dėl Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2013 m. veiklos programos patvirtinimo</i>
5.	2014-03-20	T-105	<i>Dėl Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro teikiamų mokamų visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų kainų patvirtinimo</i>
<u>6</u>	2014-04-24	T-108	<i>Dėl visuomenės sveikatos stebėsenos Pakruojo rajono savivaldybėje 2012 metų ataskaitos patvirtinimo</i>
7	2014-04-24	T-128	<i>Dėl Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2014 m. veiklos programos patvirtinimo</i>
8	2014-05-29	T-191	<i>Dėl Pakruojo rajono savivaldybės vykdomų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo 2013 metų ataskaitos patvirtinimo</i>
9	2014-10-23	T-318	<i>Dėl Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro teikiamų mokamų visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų kainų patvirtinimo</i>
10	2014-11-20	T-360	<i>Dėl Pakruojo rajono savivaldybės aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos 2014 metų priemonių patvirtinimo</i>
11	2014-12-18	T-400	<i>Dėl Pakruojo rajono savivaldybės aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos 2014 metų priemonių patvirtinimo</i>

III. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS VEIKLAI ĮTAKOS TURĖJUSIŲ VEIKSNIŲ APŽVALGA

<p>Išoriniai veiksniai, turėję įtakos savivaldybės vykdytai visuomenės sveikatos priežiūros veiklai <i>(finansavimo, administracinių gebėjimų, visuomenės sveikatos priežiūros infrastruktūros plėtros problemos, teisinio reglamentavimo stoka ir jo pokyčiai, kiti veiksniai).</i></p>	<p>Išorinių veiksnių poveikio rezultatas savivaldybės vykdytai visuomenės sveikatos priežiūros veiklai</p> <p><i>Kaip 1 punkte nurodytieji išoriniai ir vidiniai veiksniai padėjo ar trukdė savivaldybei vykdyti visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas, reglamentuojamas Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatyme ir kituose Lietuvos Respublikos įstatymuose</i></p>	<p>Vidiniai veiksniai, turėję įtakos savivaldybės vykdytai visuomenės sveikatos priežiūros veiklai</p> <p><i>(finansavimo, administracinių gebėjimų, visuomenės sveikatos priežiūros infrastruktūros plėtros problemos, teisinio reglamentavimo stoka ir jo pokyčiai, kiti veiksniai)</i></p>	<p>Vidinių veiksnių poveikio rezultatas savivaldybės vykdytai visuomenės sveikatos priežiūros veiklai</p> <p><i>Kaip 1 punkte nurodytieji išoriniai ir vidiniai veiksniai padėjo ar trukdė savivaldybei vykdyti visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas, reglamentuojamas Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatyme ir kituose Lietuvos Respublikos įstatymuose</i></p>	<p>Pastebėjimai</p>
<p>Finansavimo apimtys užtikrina tik pagrindinių funkcijų įgyvendinimą.</p>	<p>Minimalus finansavimas neužtikrina platesnės veiklos galimybių.</p>	<p>Mažėja VSB veiklos apimtys. Trūksta formų ir turinio įvairovės propaguojant visuomenėje sveiką gyvenseną. Nepakankamas tarpžinybinis bendradarbiavimas.</p>	<p>Visuomenės sveikatos rodiklių teigiamos dinamikos nestebime</p>	<p>Visuomenės sveikatos biuras identifikavęs pagrindines visuomenės sveikatos problemas, neduoda rekomendacijų, joms pašalinti.</p>

IV. BENDRUOMENĖS SVEIKATOS BŪKLĖS ANALIZĖ

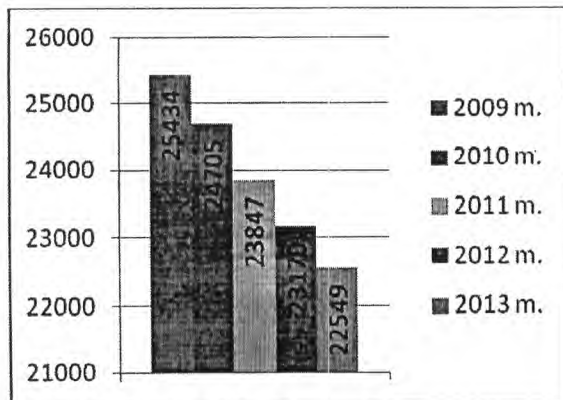
1.1. Demografinė situacija

1.1.1. Gyventojai

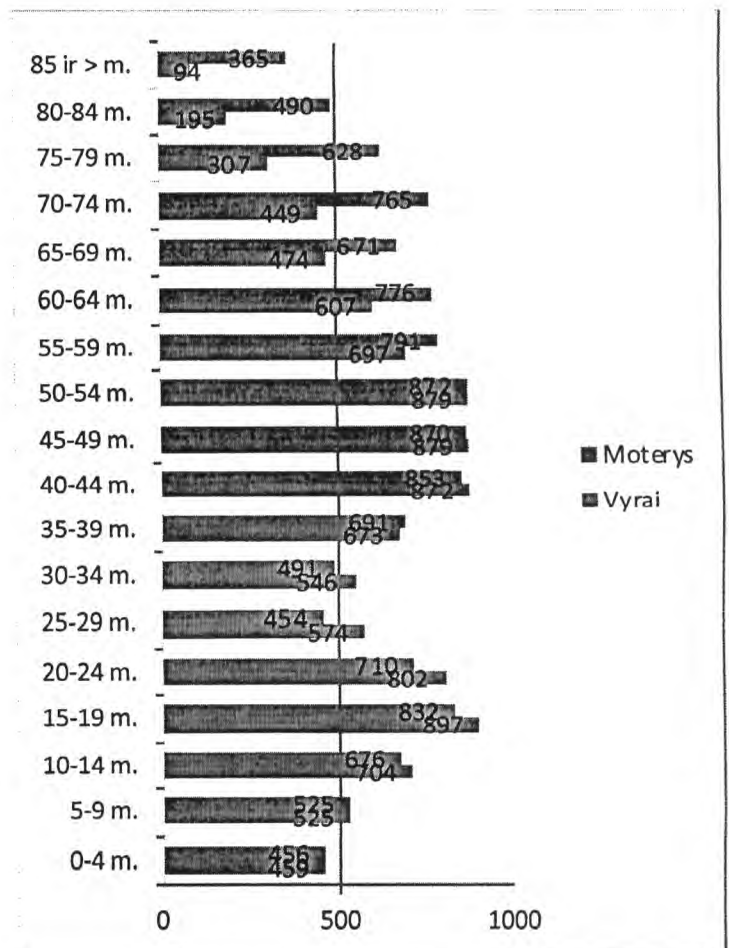
Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, įgyvendindamas Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2012–2014 metų programą, stebi ir analizuoja Pakruojo r. sav. demografinius rodiklius. Šalies demografinę situaciją atspindi tokie rodikliai kaip gyventojų skaičius, jų amžius, lytis, gimstamumas, mirtingumas, migracija ir kt.

Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, rajone, kaip ir visoje Lietuvoje demografinė situacija prastėja. Viena pagrindinių demografinių problemų – tai gyventojų skaičiaus mažėjimas rajone, dėl neigiamos natūralios gyventojų kaitos, bei migracijos. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2013 m. Pakruojo r. savivaldybėje gyveno 22549 gyventojai, nuo 2012 m. šiame rajone sumažėjo 621 gyventojų (1 pav.).

Analizuojant Lietuvos statistikos departamento duomenis pagal Pakruojo r. sav. gyventojų skaičių amžiaus grupėse matome, kad tiek vyrų, tiek moterų skaičius yra apylygis visose amžiaus grupėse, išskyrus nuo 55 metų amžiaus, kai moterų skaičius gerokai pradeda lenkti vyrų skaičių (2 pav.).

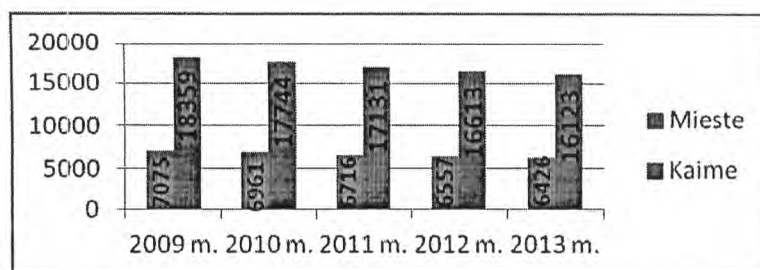

1 pav. Gyventojų skaičius Pakruojo rajone.
Šaltinis: SD

2 pav. Gyventojų skaičius 2013 m. pagal lytį ir amžiaus grupes.
Šaltinis: SD

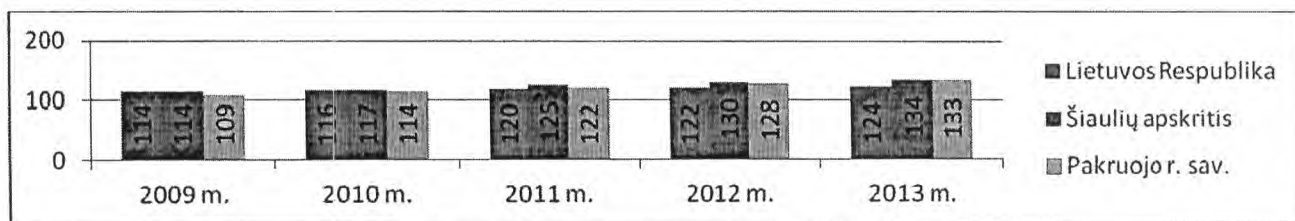
2013 m. Pakruojo r. sav. gyventojų didžioji dalis 71,5 proc. gyveno kaimuose ir 28,5proc. Pakruojo ir Linkuvos miestuose (3 pav.).

3 pav. Gyventojų skaičius pagal gyvenamąją vietą.

Šaltinis: SD

Pakruojo r. 2009–2013 m. laikotarpiu demografinės senatvės koeficientas palaipsniui auga. Šiaulių apskrityje, demografinės senatvės koeficientas, apimant penkių metų laikotarpį, nors ir nežymiai, tačiau yra aukštesnis palyginti su Lietuva, bei Pakruojo r. (4 pav.).

4 pav. Demografinės senatvės koeficientas metų pradžioje.

Šaltinis: SD

Pakruojo r., apimant penkių metų laikotarpį, didžiausia neigiama vidaus ir tarptautinė migracijos neto buvo 2010 m. Pakruojo rajone sekančiais metais neigiamas migracijos neto pradėjo mažėti, tačiau vis dar išlieka aukštas (1 lent.).

	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
Lietuvos Respublika	-32013	-77944	-38178	-21257	-16807
Šiaulių apskritis	-5585	-11428	-5774	-3713	-3086
Pakruojo r. sav.	-537	-694	-498	-414	-401

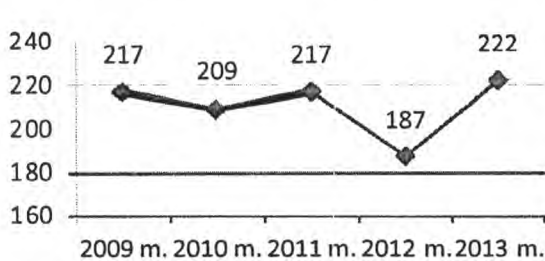
1 lent. Gyventojų migracija (migracijos neto).

Šaltinis: SD

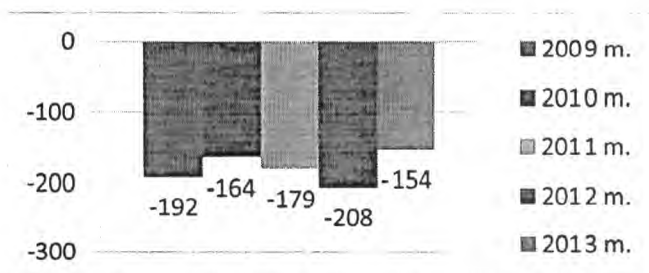
1.1.2. Gimstamumas

2013 m. gimusiųjų skaičius Pakruojo r. yra didžiausias apimant penkių metų laikotarpį, todėl didesnis gimusiųjų skaičius galėjo įtakoti sumažėjusią neigiamą natūralią gyventojų kaitą (5,6 pav.).

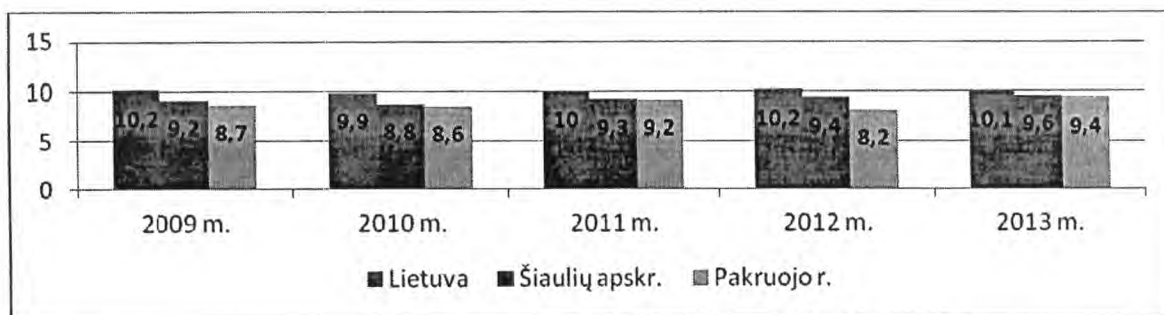
Apimant penkių metų laikotarpį, gimstamumas Pakruojo r. yra mažai kintantis, bet palyginti su Lietuva ir Šiaulių apskritimi yra žemiausias, nors ir nežymiai (7 pav.)

5 pav. Gimusiųjų skaičius Pakruojo r.
Šaltinis: SD

6 pav. Natūrali gyventojų kaita Pakruojo r.
Šaltinis: SD

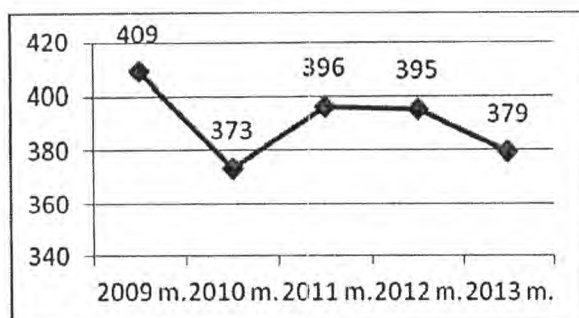

7 pav. Pakruojo r. gimusiųjų skaičius tenkantis 1000 gyventojų.
Šaltinis: SD

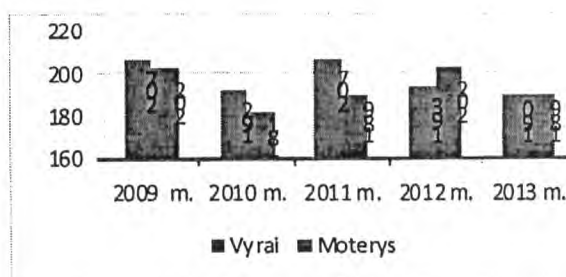
1.1.3. Mirtingumas

Apimant penkių metų laikotarpį, daugiausiai mirusių Pakruojo r. buvo 2009 m., mažiausiai – 2010 m. Vyrų ir moterų mirčių skaičius penkių metų laikotarpyje yra gana panašus, išskyrus 2011 m., kuomet vyrų mirė beveik 5 proc. daugiau, nei moterų (8, 9 pav., 2 lent.).

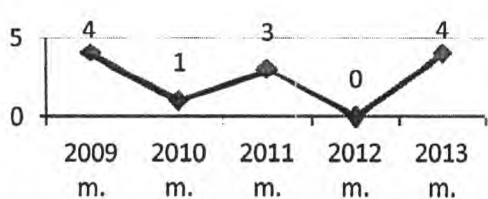
Pakruojo r. 2013 m. mirė keturi kūdikiai. Apimant penkių metų laikotarpį, Pakruojo rajone 2013 m. kūdikių mirtingumas išaugo ir yra didžiausias palyginti su Lietuva ir Šiaulių apskritimi (10, 11 pav.).

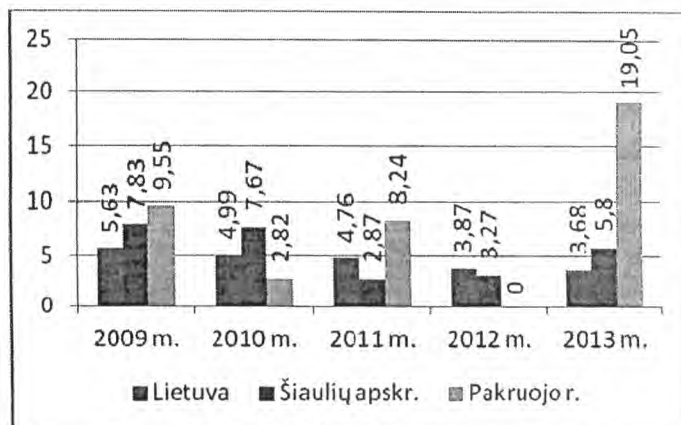
8 pav. Mirusiųjų skaičius Pakruojo r.
Šaltinis: SD

9 pav. Mirusiųjų skaičius pagal lytį Pakruojo r.
Šaltinis: SD

10 pav. Mirusiųjų kūdikių skaičius.
Šaltinis: SD

11 pav. Kūdikių mirtingumas.
Šaltinis: HI

	2009		2010 m.		2011 m.		2012 m.		2013 m.	
	vyr.	mot.	vyr.	mot.	vyr.	mot.	vyr.	mot.	vyr.	mot.
0	2	2	1	0	0	3	0	0	3	1
1-4	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1
5-9	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
10-14	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-19	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0
20-24	2	0	5	1	0	1	4	0	8	1
25-29	1	0	0	2	1	0	1	1	3	1
30-34	5	2	2	0	1	2	1	1	4	0
35-39	4	1	4	0	6	1	3	0	3	0
40-44	2	1	8	2	10	2	4	0	2	6
45-49	11	3	5	2	13	3	9	6	6	2
50-54	15	3	14	7	22	7	19	6	8	2
55-59	14	8	25	8	19	4	18	4	9	10
60-64	19	7	20	7	32	15	26	12	26	13
65-69	39	14	17	15	26	18	26	15	19	7
70-74	34	20	19	17	22	16	19	26	29	19
75-79	31	34	25	29	25	30	26	21	25	31
80-84	18	50	29	25	12	29	22	44	25	41
85 ir vyresni	9	57	17	65	16	58	14	66	20	54
Viso	207	202	192	181	207	189	193	202	190	189

2 lent. Mirusiųjų skaičius pagal amžiaus grupes ir lytį.
Šaltinis: SD

1.2. Socialinė ekonominė būklė

1.2.1. Gyventojų užimtumas

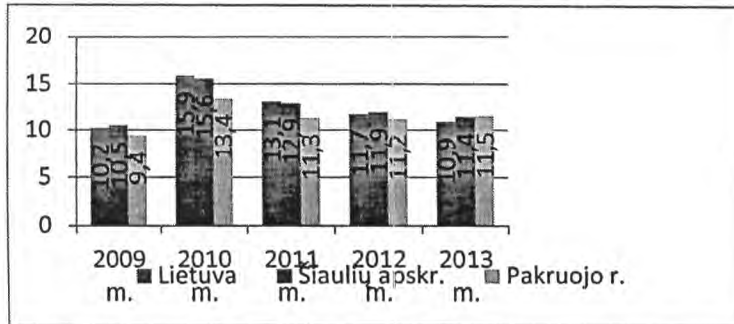
Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis nuo 2011 m. gana stabilus, tačiau Pakruojo rajone jis nežymiai aukštesnis palyginti su Lietuva (12 pav.).

Vidutinis metinis bedarbių skaičius 2013 m. Pakruojo rajone buvo 1572, iš jų 791 moterys ir 781 vyrai, šis skaičius išaugo palyginti su 2012 metais. 2013 m. darbo biržoje registruoto jaunimo iki 25 m. amžiaus skaičius sumažėjo palyginti su ankstesniais metais, tai pat sumažėjo ir 25-49 metų amžiaus grupėje registruotų asmenų, tačiau gerokai išaugo registruotų bedarbių 50 ir vyresnių amžiaus grupėje (13, 14 pav.). Vidutinis metinis jaunimo iki 25 m. nedarbo lygis, apimant trijų metų laikotarpį, palapsniui mažėja (2011 m. – 6,4 proc., 2012 m. – 5,5 proc., 2013 m. – 5,2 proc.).

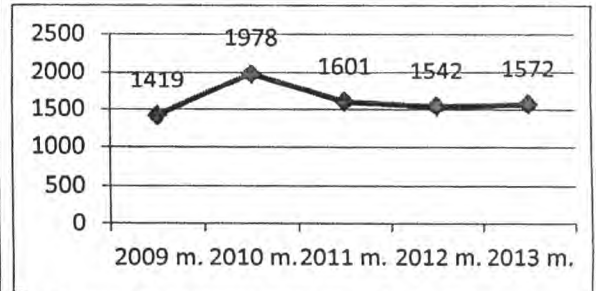

Vidutinis metinis bedarbių skaičius, registruotų darbo biržoje, 2013 m. kaimuose išaugo palyginti su 2012 m. (2012 m. – 1157, 2013 m. – 1193), miestuose nežymiai sumažėjo (2012 m. – 385, 2013 m. – 379).

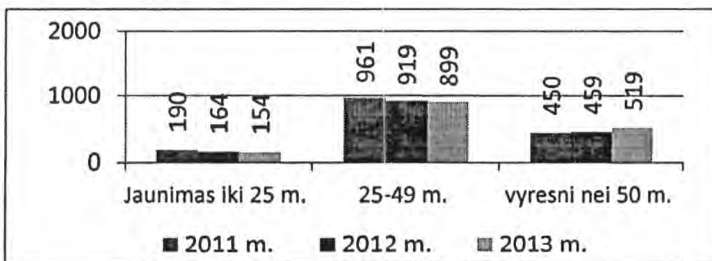
2013 m. padidėjo įdarbintų bedarbių skaičius, palyginti su 2012 m. (15 pav.).

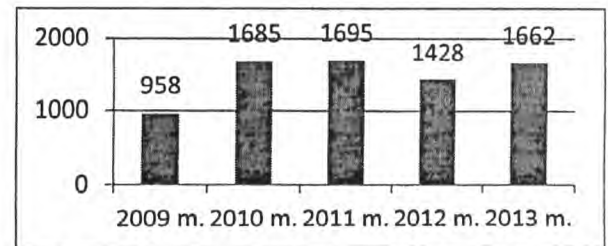
12 pav. Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis, proc.
Šaltinis: Šiaulių TDB

13 pav. Vidutinis metinis bedarbių sk. Pakruojis r.
Šaltinis: Šiaulių TDB

14 pav. Vid. metinis bedarbių sk., registruotų darbo biržoje, pagal amžiaus grupes Pakruojis r.
Šaltinis: Šiaulių TDB

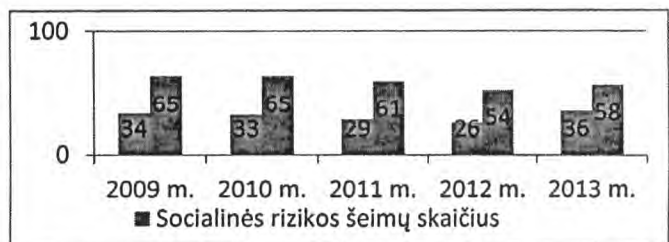
15 pav. Įdarbintų bedarbių skaičius Pakruojis r.
Šaltinis: Šiaulių TDB

1.2.2. Namų ūkio gyvenimo lygio ir skurdo rodikliai

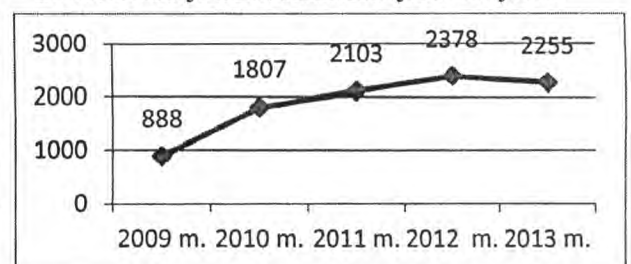
2013 m. Pakruojis seniūnijoje išaugo gyvenančių soc. rizikos šeimų skaičius palyginti su ankstesniais metais. Nors 2013 m. soc. rizikos šeimų skaičius padidėjo dešimčia šeimų, tačiau vaikų skaičius jose taip ženkliai nekito (16 pav.).

Vidutinis socialinių pašalpų gavėjų skaičius per mėnesį Pakruojis rajone 2013 m. sumažėjo palyginti su 2012 m., tačiau vis dar išlieka aukštas lyginant su 2009 m. Pakruojis seniūnijoje vidutinis socialinių pašalpų gavėjų skaičius per mėnesį 2010 m. smarkiai išaugo palyginti su 2009 m. ir palaipsniui didėjo. Didžiausiais vidutinis socialinių pašalpų gavėjų skaičius, Pakruojis seniūnijoje, apimant penkių metų laikotarpį buvo 2012 m., tačiau 2013 m. šis skaičius sumažėjo (17, 18 pav.).

Iš Pakruojis r. sav. biudžeto mokamų vienkartinį pašalpų soc. remtiniams asmenims

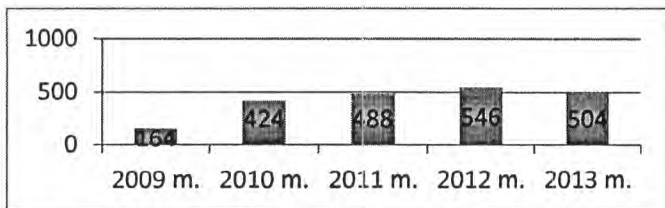

16 pav. Pakruojis sen. gyvenančių soc. rizikos šeimų ir jose augančių vaikų sk.
Šaltinis: Pakruojis r. sav. administracijos Pakruojis sen.

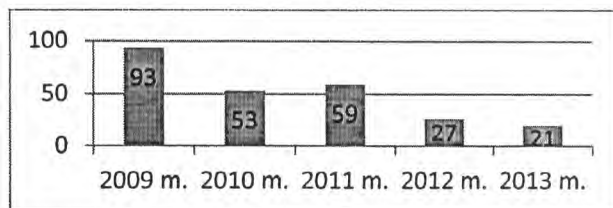

17 pav. Vidutinis soc. pašalpų gavėjų sk. per mėn. Pakruojis r.

gavėjų sk. didžiausias buvo 2009 m., tačiau jau sekančiais metais gerokai sumažėjo. 2013 m. vienkartinių pašalpų iš Pakruojo r. sav. biudžeto skirta mažiausiai asmenų, apimant penkių metų laikotarpį (19 pav.).

18 pav. Vid. soc. pašalpų gavėjų sk. per mėn. Pakruojo sen.
Šaltinis: Pakruojo r. sav. administracijos Pakruojo sen.

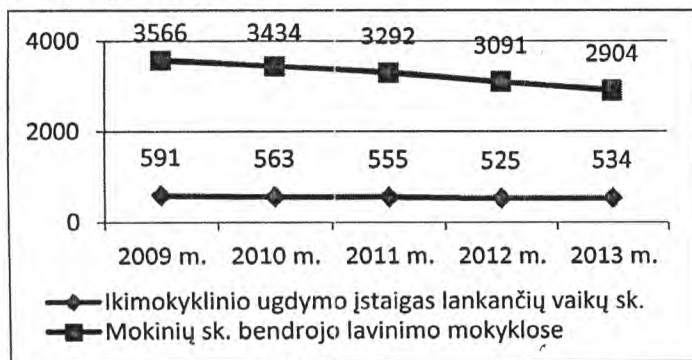

19 pav. Iš Pakruojo r. sav. biudžeto mokamų vienkartinių pašalpų soc. remtiniams asmenims gavėjų sk.
Šaltinis: SD

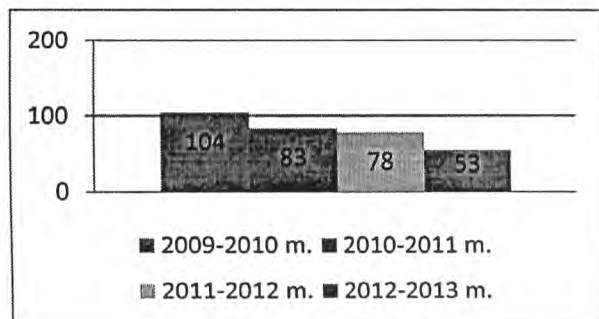
1.2.3. Gyventojų išsilavinimas

Analizuojant Pakruojo r. sav. administracijos švietimo skyriaus duomenis matome, kad mokinių bendrojo lavinimo mokyklose skaičius kasmet mažėja. Pakruojo r. ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų sk. nuo 2009 m. palaipsniui mažėjo, tačiau 2013 m. nežymiai išaugo palyginti su 2012 m. (20 pav.).

Pakruojo r. nelankančių ugdymo įstaigų vaikų sk. 2013 m. yra mažiausias apimant penkių metų laikotarpį (21 pav.).

20 pav. Ikimokyklinio ugdymo įstaigas ir bendrojo lavinimo mok. lankančių vaikų sk.
Šaltinis: Pakruojo r. sav. administracijos švietimo skyrius.

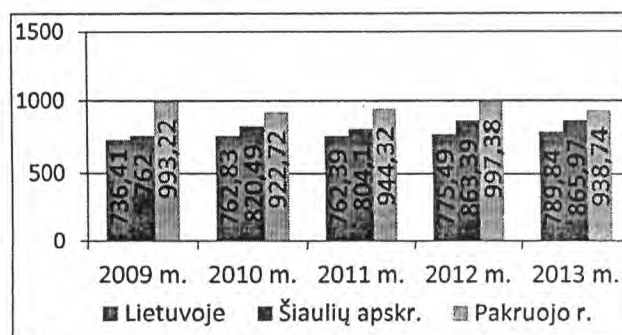

21 pav. Pakruojo r. nelankančių ugdymo įstaigų vaikų sk.
Šaltinis: SD

1.3. Gyventojų sveikatos būklė

1.3.1. Mirtingumas

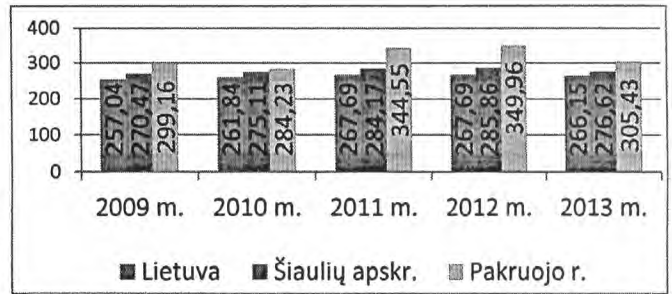
Didžiausias mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų, apimant penkių metų laikotarpį yra Pakruojo r., palyginti su Lietuva, bei Šiaulių apskritimi. Pakruojo r. mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų 2013 m. sumažėjo palyginti su paskutiniais dviem metais, tačiau vis tiek išlieka aukštesnis lyginant su Lietuva ir Šiaulių apskritimi (22 pav.).

22 pav. Mirtingumas nuo kraujotakos sist. ligų, skaičius 100 000 gyv.

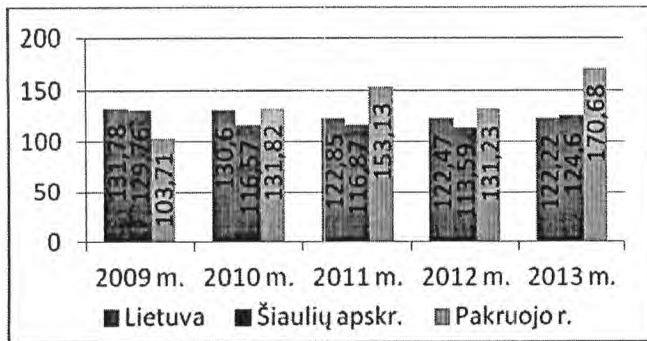
Mirtingumas nuo piktybinių navikų Pakruojo r. 2013 m. sumažėjo lyginant su paskutiniais dviem metais, tačiau išlieka aukštesnis lyginant su Lietuva, bei Šiaulių apskr. (23 pav.).

Pakruojo r. 2013 m. ženkliai išaugo mirtingumas nuo išorinių priežasčių palyginti su ankstesniais metais ir yra didžiausias penkių metų laikotarpyje. Mirtingumas dėl išorinių priežasčių Pakruojo r. išaugo nuo 2010 m. ir pralenkė Lietuvą, bei Šiaulių apskr. (24 pav.). Mirtingumas transporto įvykiuose Pakruojo r. didžiausias buvo 2011 m. ir beveik du kartus didesnis nei Lietuvoje, bei Šiaulių apskr. (25 pav.).

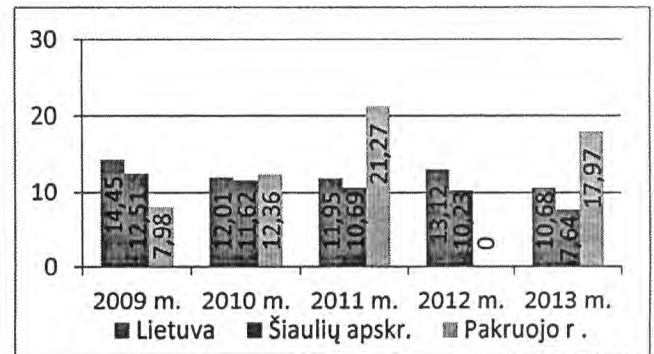
23 pav. Mirtingumas nuo piktybinių navikų, skaičius 100 000 gyv.

Šaltinis: HISIC

24 pav. Mirtingumas nuo išorinių priežasčių, skaičius 100 000 gyv.

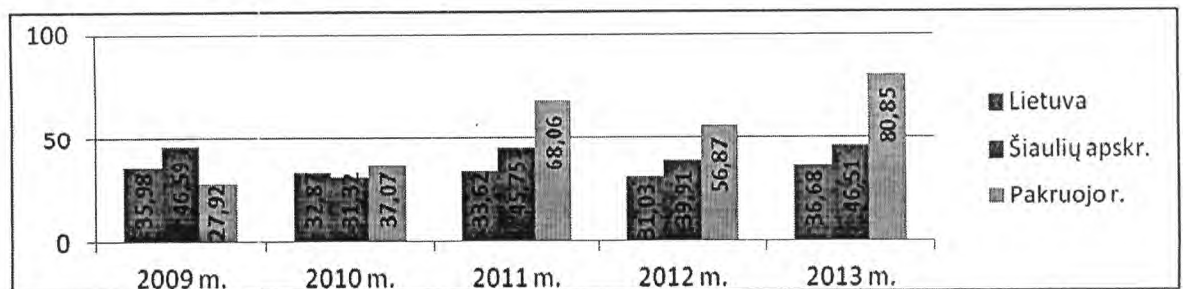
Šaltinis: HISIC

25 pav. Mirtingumas transporto įvykiuose, skaičius 100 000 gyv.

Šaltinis: HISIC

Mirtingumas dėl tyčinių susižalojimų Pakruojo r. 2013 m. išaugo 23,98 atvejais šimtui tukst. gyv. palyginti su 2012 m. Pakruojo r. 2013 m. mirtingumas dėl tyčinių sužalojimų 2,2 kartus didesnis palyginti su Lietuva (26 pav.).

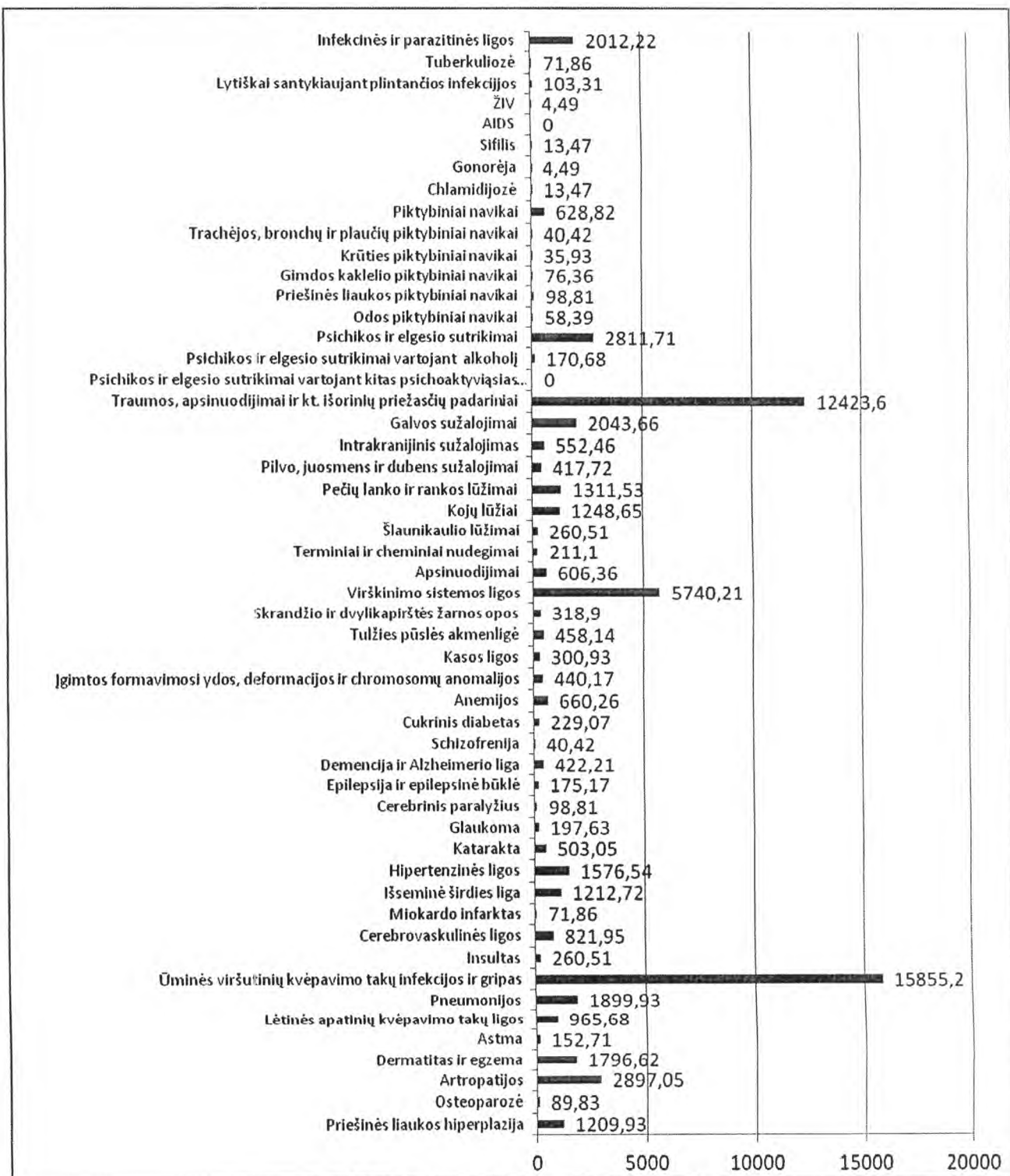

26 pav. Mirtingumas dėl tyčinių susižalojimų, skaičius 100 000 gyv.

Šaltinis: HISIC

1.3.2. Sergamumas

Pakruojo r. didžiausias sergamumas 2013 m. buvo dėl ūminių viršutinių kvėpavimo takų infekcijų ir gripo, kiek mažiau - dėl traumų, apsinuodijimų ir kitų išorinių priežasčių, bei trečioje vietoje buvo sergamumas dėl virškinimo sistemos ligų. Taip pat didelis sergamumas buvo dėl artropatijų, bei psichikos ir elgesio sutrikimų. Sergamumas šiomis ligomis yra ganėtinai aukštas palyginti su kitomis ligomis (27 pav.)

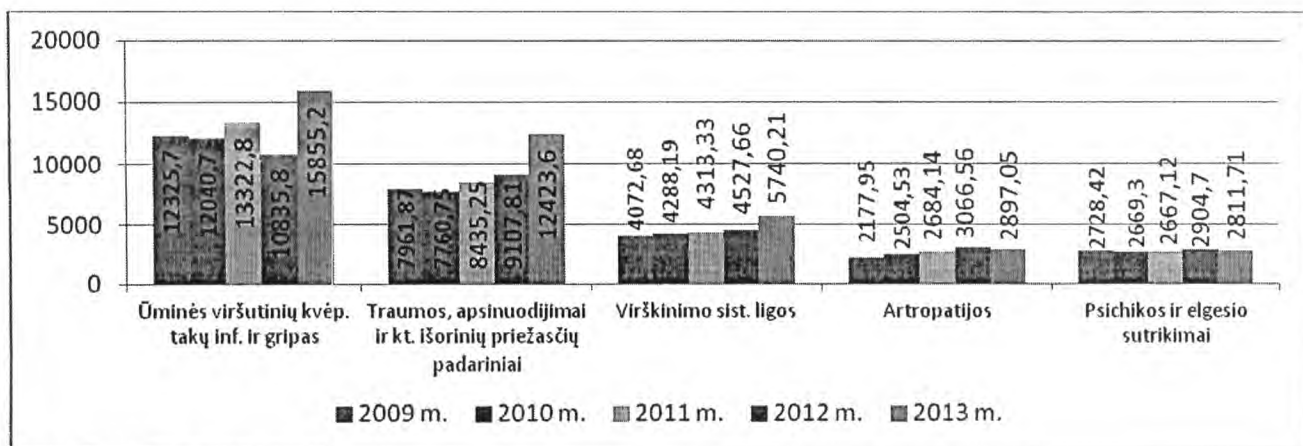
27 pav. Sergamumas Pakruojo r. 2013 m.

Šaltinis: HISIC

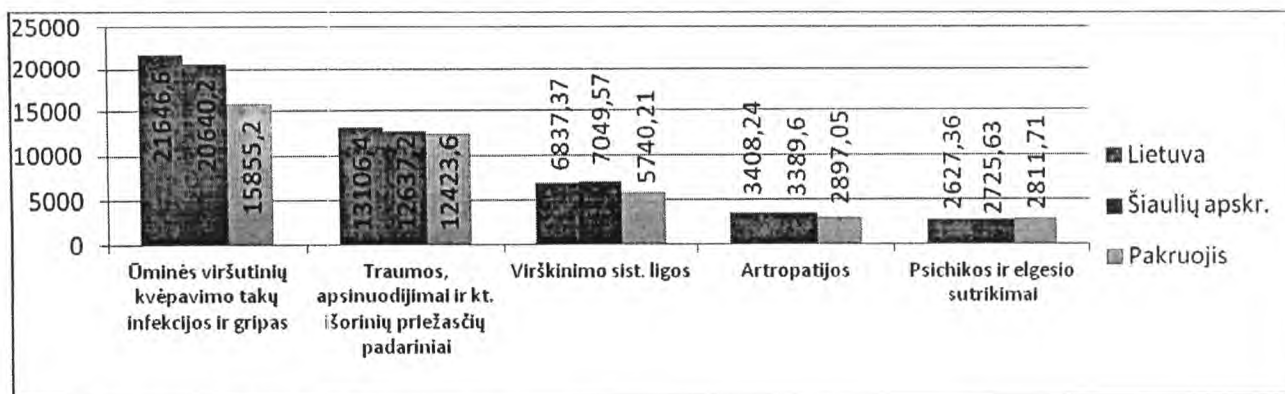
Didžiausias sergamumas ūminėmis viršutinių kvėpavimo takų infekcijomis ir gripu Pakruojo r., apimant penkių metų laikotarpį, buvo 2013 m. Sergamumas šiomis ligomis 2013 m. išaugo 5019,4 atvejais šimtui tūkst. gyventojų palyginti su 2012 m. Didžiausias traumų, apsinuodijimų ir kt. išorinių prižasčių padarinių sergamumas Pakruojo r. 2013 m. išaugo 3315,79 atvejais šimtui tūkst. gyventojų palyginti su 2012 m. ir yra didžiausias apimant penkių metų laikotarpį. Sergamumas virškinimo sistemos ligomis kasmet palaipsniui didėja ir 2013 m. rajone išaugo 1667,53 atvejais

šimtui tūkst. gyventojų palyginti su 2012 m. Apimant penkių metų laikotarpį, sergamumas artropatijomis 2009-2012 m. kasmet augo, tačiau 2013 m. sumažėjo 169,51 atvejais šimtui tūkst. gyventojų. Sergamumas psichikos ir elgesio sutrikimais apimant penkių metų laikotarpį yra svyruojantis, 2013 m. šis sergamumas sumažėjo 92,99 atvejais šimtui tūkst. palyginti su 2012 m. (28 pav.).

Sergamumas ūminėmis viršutinių kvėpavimo takų infekcijomis ir gripu Pakruojo r. 2013 m. buvo žemesnis palyginti su Lietuva ir Šiaulių apskr. Sergamumas psichikos ir elgesio sutrikimais 2013 m. Pakruojo r. buvo aukštesnis palyginti su Lietuva ir Šiaulių apskr. (29 pav.).

28 pav. Sergamumas Pakruojo r.
Šaltinis: HISIC

29 pav. Sergamumas 2013 m.
Šaltinis: HISIC

1.3.3. Ligotumas

Pakruojo r. 2013 m. didžiausias ligotumas buvo dėl kvėpavimo sistemos bei kraujotakos sistemos ligų. Trečioje vietoje 2013 m. buvo ligotumas dėl jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemų ligų, kiek mažiau endokrininės, mitybos ir medžiagų apykaitos ligų, bei akių ir jos priedinių organų ligų (30 pav.).

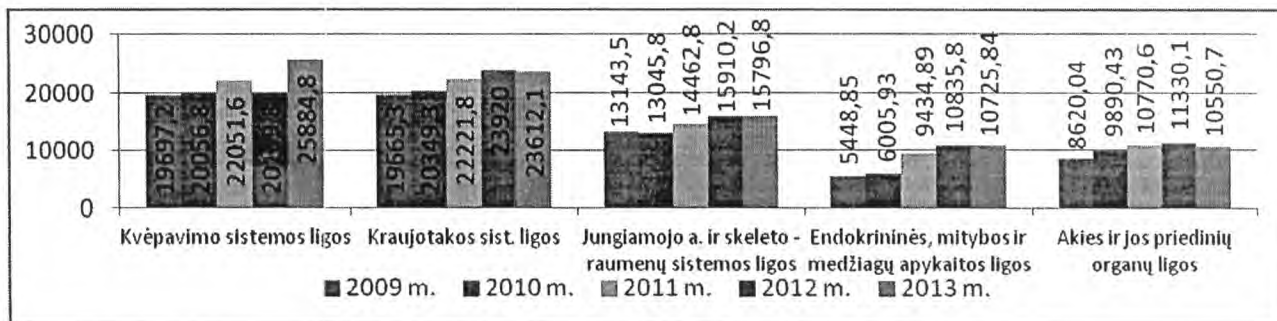

30 pav. Pakruojo r. gyventojų ligotumas 2013 m.

Šaltinis: HISIC

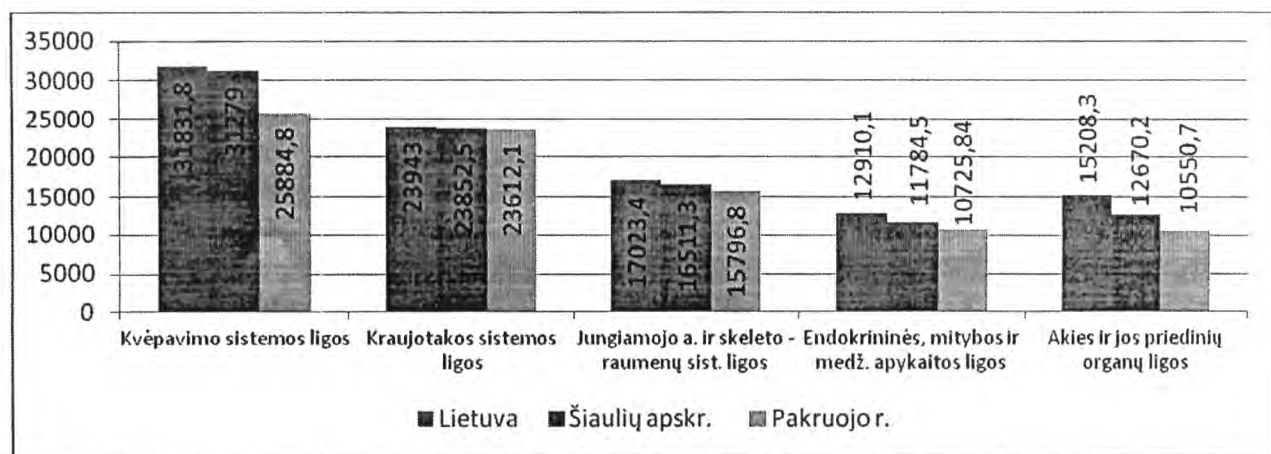
Ligotumas kvėpavimo sistemos ligomis 2013 m. išaugo palyginti su ankstesniais metais ir yra didžiausias apimant penkių metų laikotarpį. Ligotumas kraujotakos sistemos ligomis sumažėjo 307,9 atvejais šimtui tūkst. gyventojų palyginti su 2012 m. Pakruojo r. gyventojų ligotumas dėl jungiamojo audinio ir skeleto - raumenų sistemos ligų, endokrininių, mitybos ir medžiagų apykaitos ligų, bei akių ir jų priedinių organų ligų 2013 m. sumažėjo palyginti su 2012 m., tačiau išlieka aukštesnis nei 2009 m. (31 pav.).

Ligotumas kvėpavimo sistemos ligomis 2013 m. Pakruojo r. yra žemesnis palyginti su Šiaulių apskr. ir Lietuva. Ligotumas kraujotakos sistemos ligomis Pakruojo r. yra žemesnis 240,4 atvejais šimtui tūkst. gyv. palyginti su Šiaulių apskr. ir 330,9 atvejais šimtui tūkst. gyventojų palyginti su Lietuva. Nors ligotumas jungiamojo a. ir skeleto – raumenų sist., endokrininės, mitybos ir medž. apykaitos, bei akies ir jos priedinių organų ligomis Pakruojo r. yra gana aukštas ir gerokai didesnis lyginant su kitomis ligomis, tačiau palyginti su Lietuva ir Šiaulių apskritimi yra žemesnis (32 pav.).

31 pav. Pakruojo r. gyventojų ligotumas 2013 m.

Šaltinis: HISIC

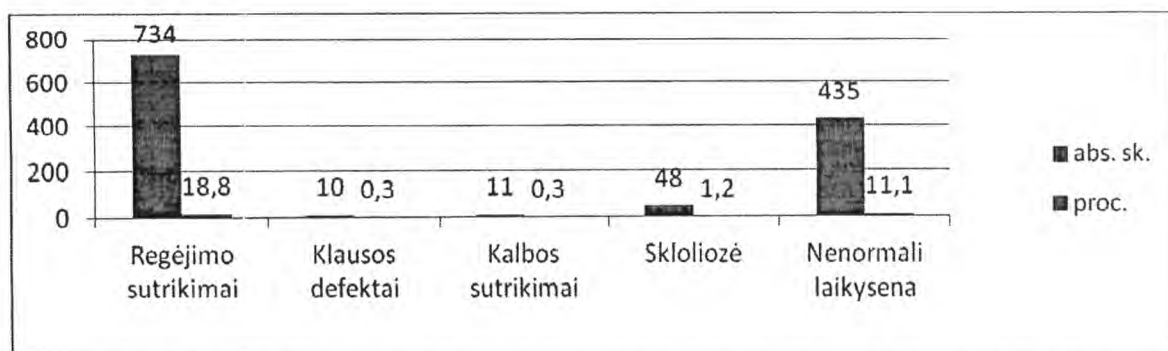
32 pav. Ligotumas 2013 m.

Šaltinis: HISIC

1.3.4. Vaikų sergamumas

2013 m. Pakruojo r. ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose apsilankė 3904 vaikai (0-17 metų amžiaus), kurių daugumai buvo nustatyti regėjimo sutrikimai (18,8 proc.) ir nenormali laikysena (11,1 proc.) (33 pav.).

Daugiausiai (25,8 proc.) regėjimo sutrikimų nustatyta 15-17 metų amžiaus vaikams, taip pat jiems daugiausiai (15,8 proc.) nustatyta nenormali laikysena palyginti su kitų amžiaus grupių vaikais (3 lent.).

33 pav. Pakruojo r. vaikų sergamumas, užregistruotas ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose 2013 m.

Šaltinis: HISIC

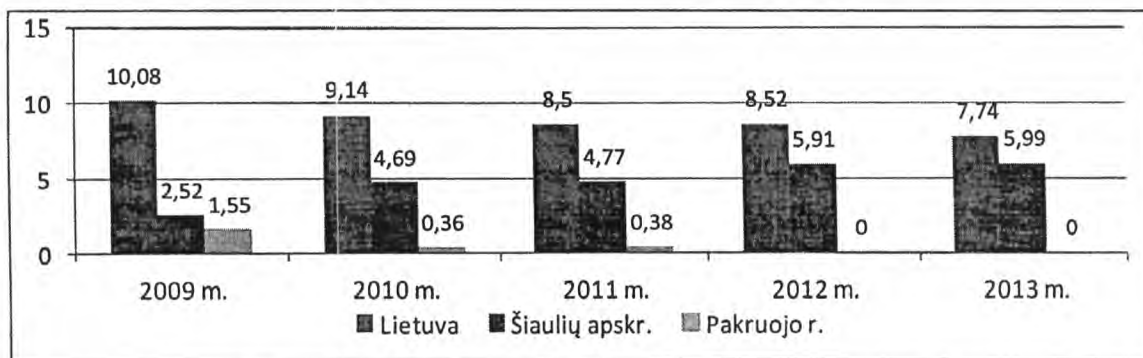
	0-6 m.		7-14 m.		15-17 m.	
	skaičius	proc. nuo apsilankusiųjų	skaičius	proc. nuo apsilankusiųjų	skaičius	proc. nuo apsilankusiųjų
Vaikai, apsilankę ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose	1094		1894		916	
Vaikai, kuriems nustatyti regėjimo sutrikimai	105	9,6	393	20,7	236	25,8
Vaikai, kuriems nustatyta skoliozė	-	-	28	1,5	20	2,2
Vaikai, kuriems nustatytos deformuojančios dorsopatijos	-	-	13	0,7	7	0,8
Vaikai, kuriems nustatyta nenormali laikysena	6	0,5	284	15,0	145	15,8
Vaikai, kuriems nustatyti kalbos sutrikimai	7	0,6	4	0,2	-	-

3 lent. Pakruojo r. vaikų sergamumas, užregistruotas ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose 2013 m.
Šaltinis: HISIC

1.3.5. Abortai

Pakruojo r. 2013 m., kaip ir 2012 m. užfiksuota 30 abortų, iš kurių 21 savaiminis persileidimas, tai sudaro 70 proc. visų abortų. 2012 m. įvyko 26 savaiminiai persileidimai ir sudarė 86,7 proc. visų abortų skaičiaus. 2012-2013 m. Pakruojo r. nebuvo atlikta dirbtinių abortų.

Dirbtinių abortų skaičius 1000 – čiu vaisingo amžiaus moterų Lietuvoje, penkių metų laikotarpiu, palaipsniui mažėja, tačiau nuo 2012 m. Šiaulių apskr. pradėjo augti (34 pav.).

34 pav. Dirbtinių abortų skaičius 1000-čiu vaisingo amžiaus (15-49 m.) moterų.
Šaltinis: HISIC

1.3.6. Profilaktiniai skiepimai

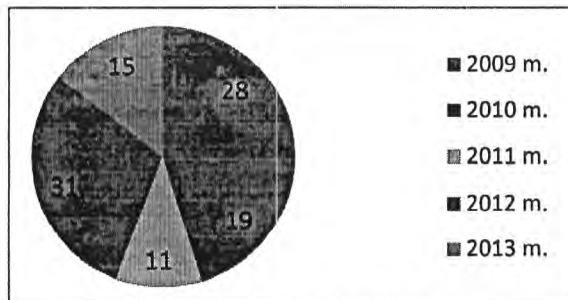
Šiaulių visuomenės sveikatos centro duomenimis, Pakruojo r. 2013 m. paskiepyti pagal skiepimų kalendorių 98,03 proc. naujagimių (iki metų) nuo tuberkuliozės, 80,7 proc. naujagimių (iki metų) nuo hepatito B, 81,6 proc. vaikų (1 metų) nuo difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielite ir 97,40 proc. vaikų (2 metų) nuo tymų, epideminio parotito, raudoniukės.

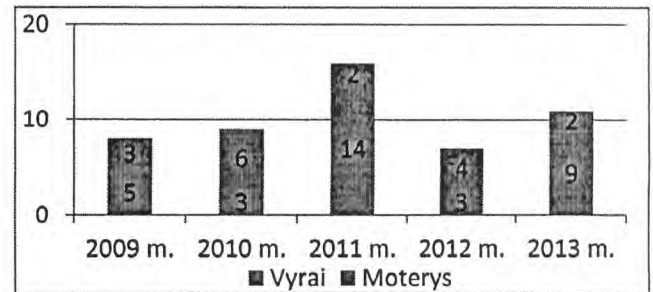
1.3.7. Profesinės ligos

Sergamumas profesinėmis ligomis Pakruojo r. 2013 m. sumažėjo (106,67/100 tūkst. gyv.) palyginti su 2012 m. (187,5/100 tūkst. gyv.). 2013 m. užregistruota 8 profesinių ligų atvejai, šis skaičius pamažėjo palyginti su 2012 m. (12). Sergamumą profesinėmis ligomis 2013 m. nulėmė ligos, sukeltos fizikinių ir ergonominų veiksnių. Higienos instituto duomenimis 2013 m. Pakruojo r. buvo užregistruoti 7 profesinių ligų atvejai dėl jungiamojo audinio ir raumenų bei skeleto ligų, bei vienas atvejis dėl ausies ir speninės ataugos ligų. Sergančių profesinėmis ligomis pagal ekonominės veiklos rūšį 2013 m. Pakruojo r. buvo nustatyti du atvejai dėl žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės, bei du atvejai dėl kasybos ir karjerų eksploatavimo, vienas atvejis dėl statybos ir trys atvejai dėl transporto ir saugojimo. Sergančių profesinėmis ligomis, pagal profesiją, daugiausiai (8) buvo nustatyti įrenginių ir mašinų operatoriai ir surinkėjai ir vienas nekvalifikuotas darbininkas.

1.3.8. Nelaimingi atsitikimai darbe ir laikinasis nedarbingumas

35 pav. Nelaimingi atsitikimai darbe Pakruojo r.
Šaltinis: Valstybinės darbo inspekcijos Šiaulių sk.

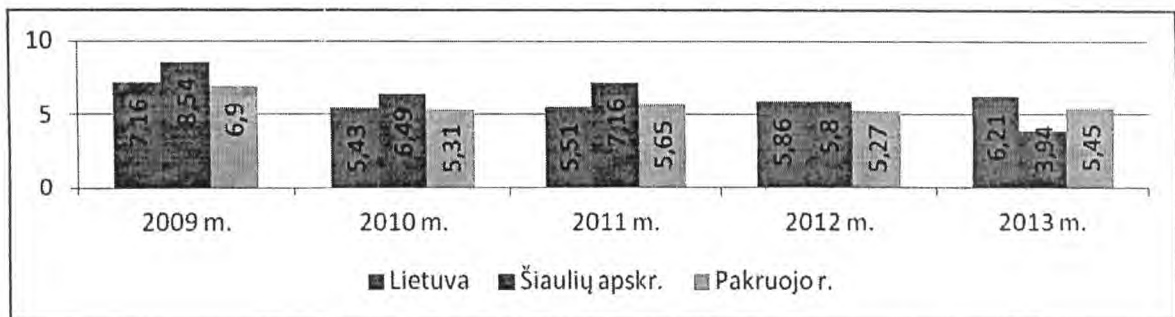

37 pav. Vaikų sk. pirmą kartą pripažintais neįgaliais Pakruojo r.
Šaltinis: NDNT

Valstybinės darbo inspekcijos Šiaulių skyriaus duomenimis, Pakruojo r., nelaimingų atsitikimų skaičius 2013 m. išaugo palyginti su 2012 m. 2013 m. nelaimingų atsitikimų darbe patyrė 81,8 proc. vyrų ir 18,2 proc. moterų. Iš patirtų nelaimingų atsitikimų darbe 10 buvo lengvų ir vienas mirtinas. Mirtiną nelaimingą atsitikimą darbe patyrė 61-80 metų amžiaus grupėje vienas vyras. Lengvą nelaimingą atsitikimą darbe patyrė 40-60 m. amžiaus grupėje dvi moterys. Jaunų asmenų (iki 25 m.) amžiaus grupėje patyrusių nelaimingų atsitikimų darbe nebuvo (35 pav.).

Laikinojo nedarbingumo atvejų skaičius 1000-čiui apdraustųjų 2013 m. Pakruojo r. išaugo (369,80) palyginti su 2012 m. ir yra aukštesnis palyginti su Šiaulių apskritimi (294,20), tačiau žemesnis palyginti su Lietuva (473,43).

HISIC duomenimis apmokėtų laikino nedarbingumo dienų skaičius 1-am apdraustajam 2013 m. išaugo, nors Šiaulių apskrityje šis skaičius sumažėjo, palyginti su 2012 m. (36 pav.).

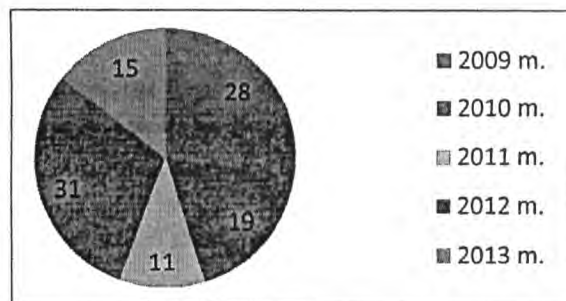

36 pav. Apmokėtų laikino nedarbingumo dienų skaičius 1-am apdraustajam.
Šaltinis: HISIC

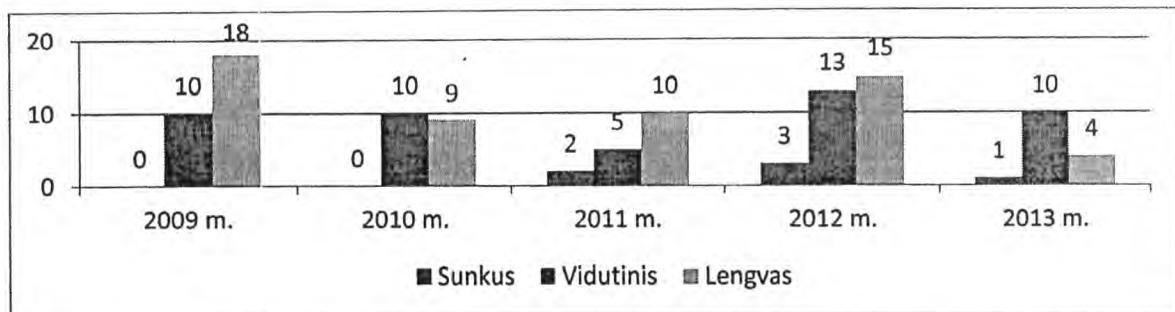
Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos duomenimis laikinojo nedarbingumo vidutinė vieno atvejo trukmė Pakruojis r. 2013 m. sumažėjo (14,74) palyginti su 2012 m. (16,55), tačiau vis tiek lenkia Lietuvą (13,11) ir Šiaulių apskritį (13,38).

1.3.10. Neįgalumas

Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (NDNT) duomenimis, Pakruojis r. 2013 m. užregistruota 15 vaikų, kurie pirmą kartą pripažinti neįgaliais, šis skaičius sumažėjo beveik per pusę palyginti su 2012 m. 2013 m. daugumai (66,7 proc.) pirmą kartą pripažintų vaikų neįgaliais nustatytas vidutinis neįgalumo lygis, 2,5 karto mažiau (26,7proc.) lengvas neįgalumo lygis ir 6,7 proc. vaikams buvo nustatytas sunkus neįgalumo lygis. Apimant penkių metų laikotarpį, mažiausiai yra nusytatomas sunkus neįgalumo lygis, daugiausiai lengvas neįglumo lygis. Daugiausiai (9) vaikų 2013 m. pirmą kartą pripažinti neįgaliais buvo dėl psichikos ir elgesio sutrikimų, du vaikai pripažinti neįgaliais dėl nervų sistemos ligų ir likusieji, (po vieną vaiką), pripažinti neįgaliais dėl endokrininės, mitybos ir medžiagų apykaitos, bei ausies, speninės ataugos ir jungiamojo audinio ir raumenų bei skeleto ligų, lytinės ir šlapimo sistemos ligų (37, 38 pav.).

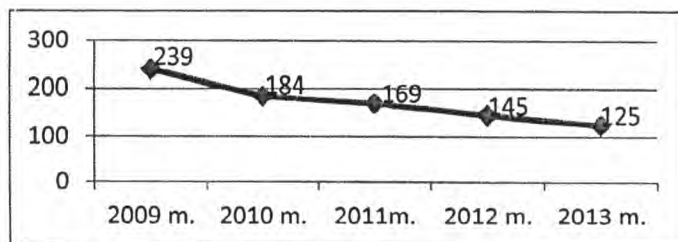

37 pav. Vaikų sk. pirmą kartą pripažintais neįgaliais Pakruojis r.
Šaltinis: NDNT

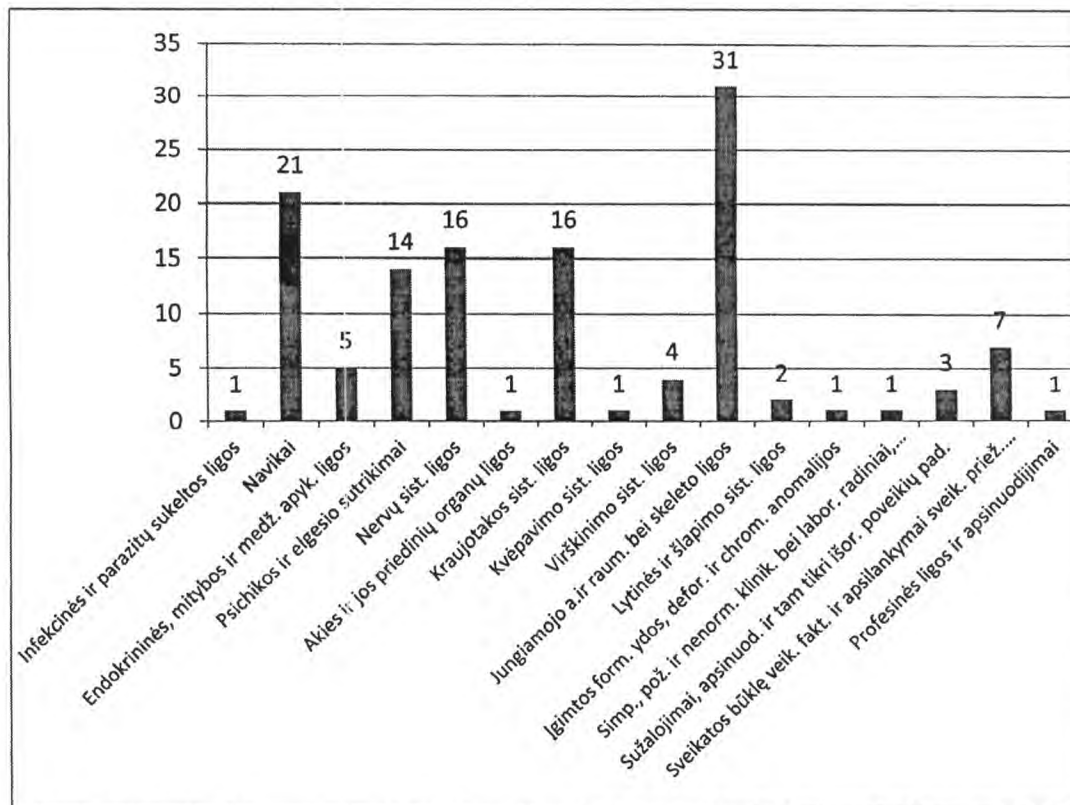
38 pav. Neįgalumo lygis nustatytas vaikams pirmą kartą Pakruojis r.
Šaltinis: NDNT

NDNT duomenimis, Pakruojis rajone, darbingo amžiaus asmenų, kuriems nustatomas 0-55 proc. darbingumas kasmet mažėja, ir nuo 2009 m. sumažėjo beveik 2 kartus (39 pav.).

39 pav. Darbingo amžiaus asmenų skaičius, kuriems pirmą kartą nustatytas 0-55 proc. darbingumo lygis Pakruojo r.

2013 m. daugiausiai (31) asmeniui buvo nustatytas 0-55 proc. darbingumo lygis dėl jungiamojo audinio ir raumenų bei skeleto ligų, per pusę mažiau (16) dėl kraujotakos sistemos ir nervų sistemos ligų (40 pav.)

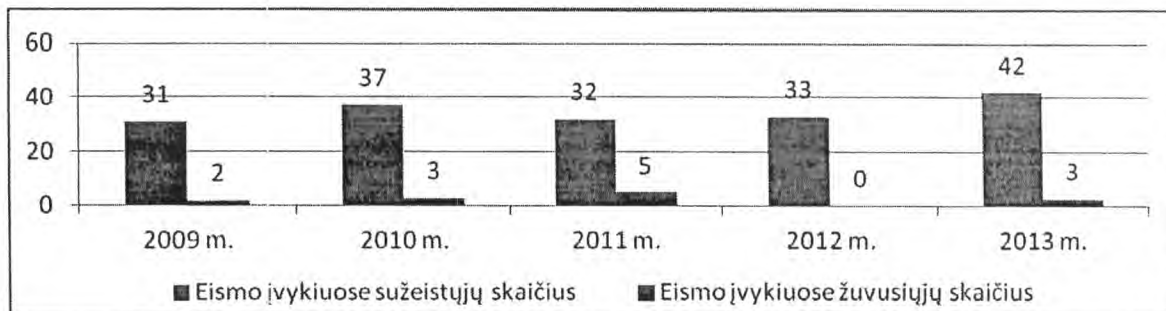

40 pav. Darbingo amžiaus asmenų sk., kuriems pirmą kartą nustatytas 0-55 proc. darbingumo lygis dėl ligos Pakruojo r. Šaltinis: NDNT

1.3.10. Traumų ir mirčių struktūra dėl transporto įvykių

Šiaulių apskrities vyriausiojo policijos komisariato Pakruojo r. policijos komisariato (RPK) duomenimis, 2013 m. Pakruojo rajone eismo įvykiuose žuvo 3 asmenys ir išaugo eismo įvykiuose sužeistųjų skaičius (42) palyginti su 2012 m. (33) (41 pav.).

Neblaivių vairuotojų padarytų eismo įvykių, kuriuose buvo sužeisti žmonės 2013 m. buvo 4, tai vienu įvykiu daugiau, nei 2012 m. Transporto įvykių, kuriuose dalyvavo asmuo apsvaigęs nuo alkoholio ar narkotikų 2013 m. taip pat išaugo (19) palyginti su 2012 m. (12). Eismo įvykių metu 2013 m. buvo sužeisti 7 vaikai, tai dviem vaikais daugiau palyginti su 2012 m.

41 pav. Eismo įvykiuose sužeistųjų ir žuvusiųjų skaičius Pakruojis r.
Šaltinis: RPK

1.3.11. Ūmios žarnyno užkrečiamos ligos

Šiaulių visuomenės sveikatos centro Pakruojis skyriaus duomenimis, 2013 m. Pakruojis r. 81 gyventojas sirgo ūmiomis žarnyno užkrečiamomis ligomis ir bakterinėmis maisto toksinėmis infekcijomis, o lyginant su 2012 m. - sumažėjo 24 sergančiais. Taip pat sumažėjo ir sergančių vaikų 0-6 m. amžiaus ūmiomis žarnyno užkrečiamomis ligomis (2011m. – 77; 2012 m. – 63, 2013 m. – 43 m.).

1.4. SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SISTEMOS RAIDA

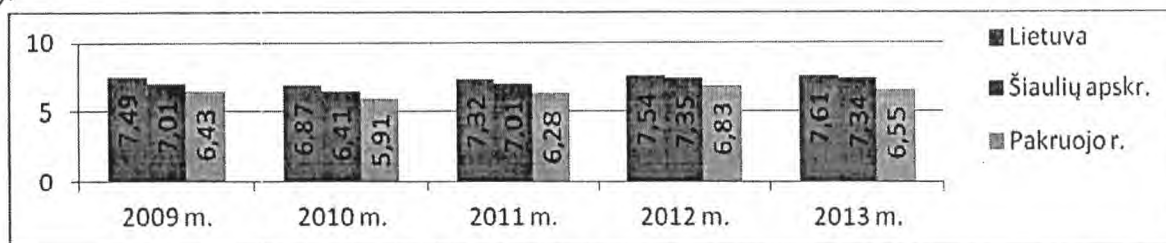
1.4.1. Pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigos (ASPI)

Pakruojis r. gyventojai 2013 m. pas gydytojus apsilankė 145872 kartus, apsilankymų skaičius sumažėjo palyginti su 2012 m. (156210). Apsilankymų pas gydytojus skaičius 1-am gyventojui Pakruojis r. yra žemesnis palyginti su Lietuva, ar Šiaulių apskr.(42 pav.).

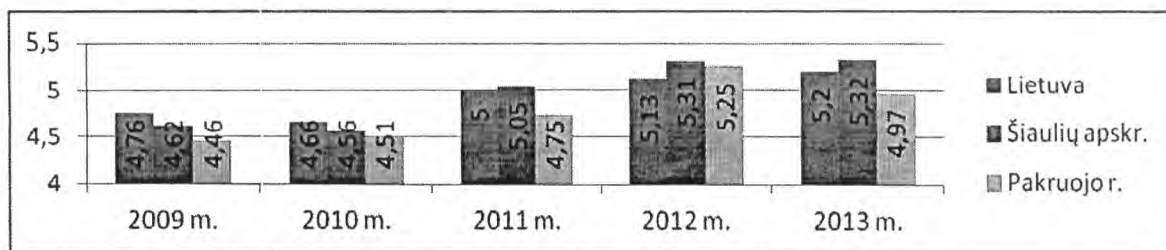
Apsilankymų pas pirmines paslaugas teikiančius gydytojus skaičius 1-am gyventojui nuo 2011 m. išaugo Lietuvoje, Šiaulių apskr. bei Pakruojis r., tačiau šių apsilankymų skaičius Pakruojis r. yra žemiausias palyginti su Lietuva ir Šiaulių apskr. (43 pav.).

Apsilankymų pas gydytojus specialistus skaičius 1-am gyventojui Pakruojis r. yra žemiausias palyginti su Lietuva ir Šiaulių apskr. Šių apsilankymų skaičius Pakruojis r., apimant penkių metų laikotarpį, kasmet nežymiai didėja (44 pav.).

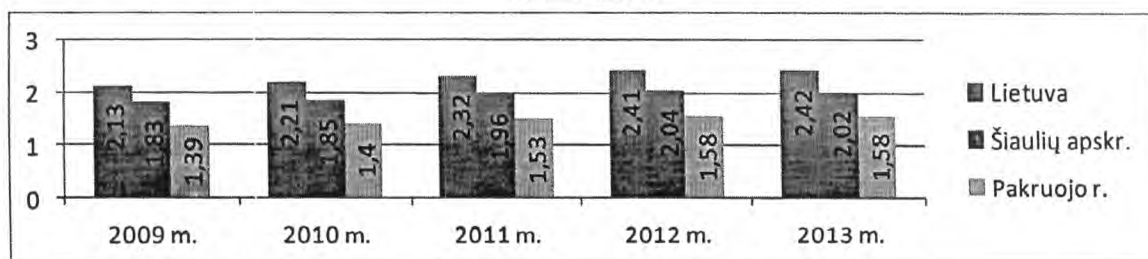
Pakruojis r. apsilankymų skaičius pas odontologus vienam gyventojui išaugo ir yra didžiausias apimant penkių metų laikotarpį, tačiau vis tiek išlieka žemesnis nei Lietuvoje ir Šiaulių apskr. (45 pav.).

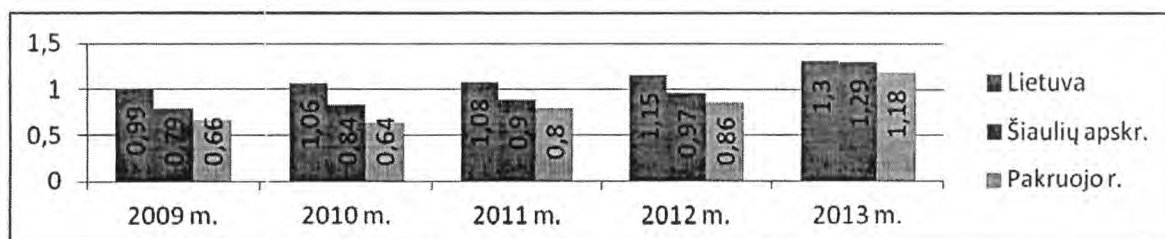
42 pav. Apsilankymų pas gydytojus skaičius 1-am gyventojui.
Šaltinis: HISIC

43 pav. Apsilankymų pas pirmines paslaugas teikiančius gydytojus skaičius 1-am gyventojui.
Šaltinis: HISIC

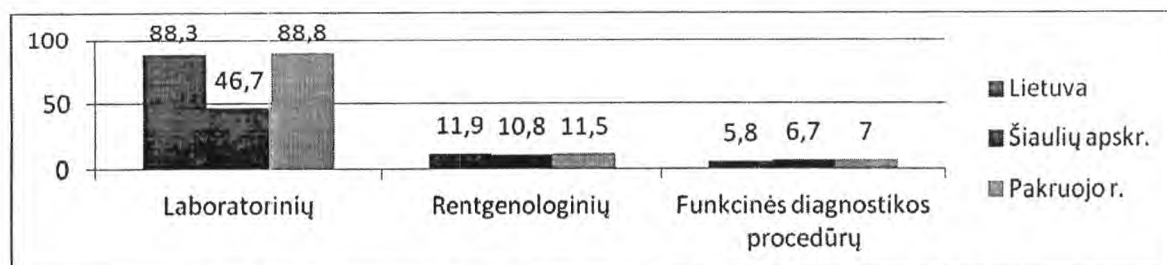

44 pav. Apsilankymų pas gydytojus specialistus skaičius 1-am gyventojui.
Šaltinis: HISIC

45 pav. Apsilankymų pas odontologus skaičius 1-am gyventojui.
Šaltinis: HISIC

Pakruojis r. gana aukštas laboratorinių ligonių ištyrimo skaičius 100-tui apsilankymų, šis skaičius beveik du kartus lenkia Šiaulių apskr. Rentgenologinių tyrimų skaičius Pakruojis r. šiek tiek aukštesnis palyginti su Šiaulių apskr., bet žemesnis nei Lietuvoje, tačiau šių tyrimų skaičius yra gana panašus. Funkcinės diagnostikos procedūrų Pakruojis r. atliekama daugiausiai palyginti su Lietuva ir Šiaulių apskr. (46 pav.).

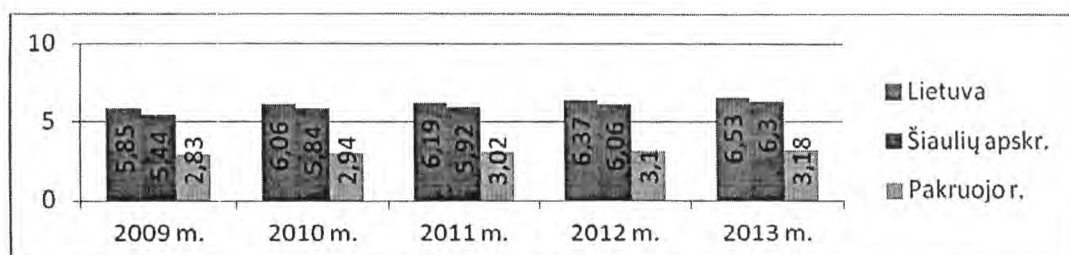
46 pav. Ambulatorinių ligonių ištyrimo apimtys 100 apsilankymų 2013 m.
Šaltinis: HISIC

1.4.2. Žmogiškieji ištekliai

Pakruojis rajono gyventojų sveikata 2013 m. rūpinasi dviem gydytojais daugiau palyginti su 2012 m. (28). Gydytojų skaičius tenkantis 10 tūkst. gyventojų 2013 m. išaugo (13,65) palyginti su 2012

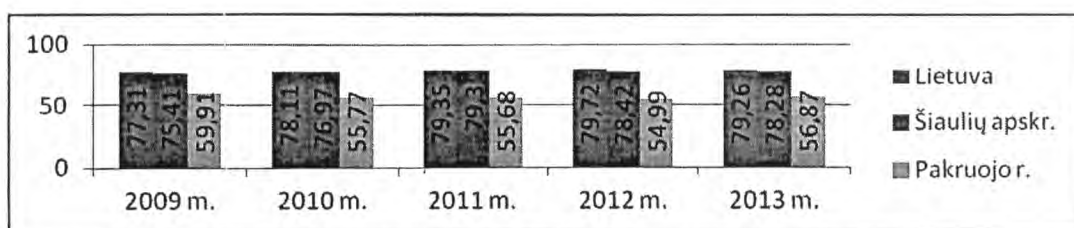
m. (12,42), tačiau yra 3,4 karto žemesnis palyginti su Lietuva (46,1) ir 2,1 karto žemesnis palyginti su Šiaulių apskr. (28,42).

Pakruojo r. gyventojų sveikatą prižiūri septyni šeimos gydytojai, kurių skaičius nekinta jau penkti metai, tačiau šeimos gydytojų skaičius tenkantis 10 000 gyventojų nežymiai auga apimant penkių metų laikotarpį. Šeimos gydytojų skaičius Pakruojo r. tenkantis 10 tūkst. gyventojų, apimant penkių metų laikotarpį, yra beveik per pusę žemesnis palyginti su Lietuva ir Šiaulių apskr.(47 pav.).

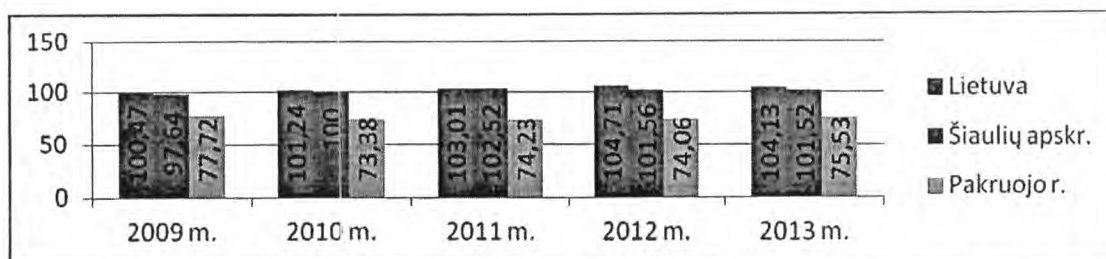
47 pav. Šeimos gydytojų skaičius tenkantis 10 000 gyventojų, metų pabaigoje.
Šaltinis: HISIC

Pakruojo r. 2013 m. buvo 125 slaugytojos, 2012 m. – 124. Slaugytojų skaičius tenkantis 10 000 gyventojų, apimant penkių metų laikotarpį, Pakruojo r. yra žemiausias palyginti su Lietuva ir Šiaulių apskr. (48 pav.).

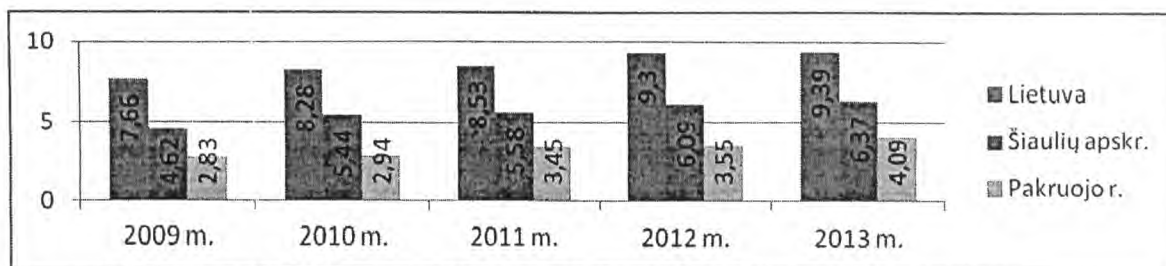
48 pav. Slaugytojų skaičius tenkantis 10 000 gyventojų, metų pabaigoje
Šaltinis: HISIC

Specialistų su aukštuoju ir aukštesniuoju medicinos išsilavinimu (ne gydytojų) skaičius tenkantis 10 000 gyventojų Pakruojo r. 2013 m. nežymiai išaugo palyginti su 2012 m., tačiau apimant penkių metų laikotarpį yra žemiausias palyginti su Lietuva ir Šiaulių apskr.(49 pav.).

49 pav. Spec. su aukštuoju ir aukštesniuoju medicinos išsilavinimu (ne gydytojų) sk. tenkantis 10 tūkst. gyv.
Šaltinis: HISIC

Pakruojo r. odontologų skaičius tenkantis 10 000 gyventojų 2013 m. išaugo ir yra didžiausias apimant penkių metų laikotarpį. Odontologų skaičius tenkantis 10 tūkst. gyv. Pakruojo r. 2013 m. yra žemesnis palyginti su Lietuva 2,3 karto ir Šiaulių apskr. 1,6 karto (50 pav.).

50 pav. Odontologų skaičius tenkantis 10 000 gyventojų
Šaltinis: HISIC

1.5. SVEIKATOS PRIEŽIŪROS RODIKLIAI

1.5.1. Stacionaro veikla

2013 m. Pakruojis r. išaugo bendras lovų skaičius stacionare, nors 2010-2013 metų laikotarpiu šis skaičius nekito. Hospitalizuotų asmenų skaičius Pakruojis r. kasmet palaipsniui mažėja ir 2013 m. sumažėjo 140 asmenimis palyginti su 2012 m. Lovos funkcionavimas nuo 2011 m. pradėjo žemėti ir 2013 m. yra žemiausias apimant penkių metų laikotarpį. Vidutinė gulėjimo stacionare trukmė, apimant penkių metų laikotarpį, palaipsniui auga. Stacionaro lovos apyvarta, apimant penkių metų laikotarpį, kasmet mažėja (4 lent.).

	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
Bendras lovų skaičius stacionaruose	140	113	113	113	123
Hospitalizuotų asmens skaičius	3099	2392	2098	1990	1850
Lovos funkcionavimas (dienomis)	220,14	229,32	220,31	213,57	198,02
Vidutinė gulėjimo stacionare trukmė (dienomis)	9,87	11,42	11,87	12,02	13,26
Lovos apyvarta	22,31	20,08	18,56	17,76	14,93

4 lent. Stacionaro veikla Pakruojis r.
Šaltinis: HISIC

1.5.2. Greitosios medicinos pagalbos (GMP) darbo apimtis

Pakruojis r. Greitosios medicinos pagalbos 2013 m. užimtų gydytojų etatų nebuvo, slaugytojų etatų skaičius išlieka nepakitęs, kaip ir 2012 m.(10.00). Pakruojis r. 2013 m. buvo suteikta 5563 medicinos pagalbos, tai 463 kartais daugiau, nei 2012 m. Suteiktos medicinos pagalbos skaičius 1000 gyventojų 2013 m. didesnis 26,8 kartų 1000 gyventojų. GMP išvykimų skaičius 2013 m. – 5768, iš jų be rezultatų – 205, tai sudaro 3,6 proc.

GMP suteiktos pagalbos dalis, dėl nelaimingų atsitikimų, nežymiai sumažėjo (2012 - 12,9 proc., 2013 m. – 12,7 proc.). Dėl ūmių susirgimų ir būklių GMP suteiktos pagalbos dalis išaugo 2,9 proc. palyginti su 2012 m. (64,0 proc.). Dėl nėštumo, pogimdyminio laikotarpio patologijos suteiktos pagalbos dalis 2013 m. sumažėjo 0,2 proc. palyginti su 2012 m. (0,3 proc.). Dėl gimdyvių ir ligonių pervežimų 2013 m. suteiktos pagalbos dalis sumažėjo 2,4 proc. palyginti su 2012 m. (22,8 proc.).

Pakruojis r. 2013 m. vaikams suteikta GMP iš viso 484 kartus ir tai sudaro 8,7 proc. nuo visos suteiktos pagalbos. 2013 m. suteikta medicinos pagalbos 389 kartai (80,4 proc.) 0-14 metų amžiaus vaikams ir 95 kartai (19,6 proc.) 15-17 metų amžiaus vaikams. Dėl nelaimingų atsitikimų suteikta GMP 14,9 proc. 0-14 m. amžiaus ir 23,2 proc. 15-17 m. amžiaus vaikams. Daugiausiai (71,7 proc.) GMP suteikta dėl ūmių susirgimų ir būklių 0-14 m. amžiaus ir 15-17 m. (57,9 proc.) amžiaus

vaikams. Dėl pervežimų suteikta GMP 13,4 proc. 0-14 m. amžiaus ir 18,9 proc. 15-17 m. amžiaus vaikams.

2. SPECIALIOJI DALIS

2.1. Pakruojo rajono mokinių sveikatos patikrinimo rezultatai 2013 metais

Pagal Pakruojo rajono švietimo skyriaus pateiktus duomenis 2013 metais Pakruojo rajono mokyklose besimokančių mokinių skaičius sumažėjo 7,4 proc. palyginti su 2012 m. (3066). Pagal pateiktus duomenis 2013 m. mokyklose mokėsi 2840 mokiniai, iš jų :

priešmokyklinio ugdymo grupėse - 45 vaikai (2012 m. – 62);

1-4 klasėse - 824 mokiniai (2012 m. - 877);

5-8 klasėse - 983 mokiniai (2012 m. - 1057);

9-12 klasėse - 988 mokiniai (2012 m. - 1070).

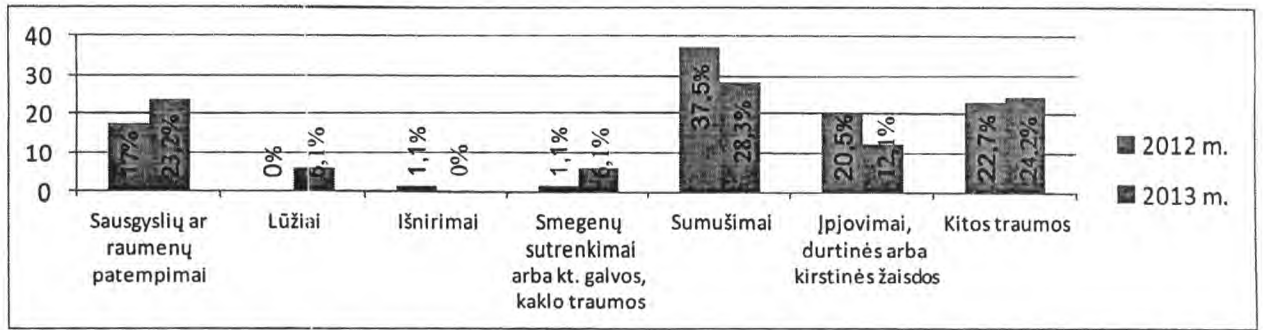
2013 m. sveikatą patikrino 2722 mokiniai, tai sudaro 95,8 proc. nuo visų moksleivių. Profilaktiškai patikrinusių mokinių procentas sumažėjo ir yra žemiausias penkių metų laikotarpyje. Daugiausiai (97,8 proc.) profilaktiškai sveikatą patikrinusių yra 5-8 kl., mažiausiai – 9-12 klasių (92,9 proc.) mokiniai. Pakruojo rajono moksleivių sveikata prastėja, kadangi lyginant su 2012 metų profilaktinių patikrinimų duomenimis 2013 metais sveikų moksleivių sumažėjo 3 procentais. Daugiausiai moksleivių (62,4 proc.) nustatytas kariesas. Penktadaliui (21,5 proc.) moksleivių nustatyti endokrininės sist. sutrikimai, kiek mažiau - trumparegystė (18,1 proc.), bei netaisyklinga laikysena (14,3 proc.). Kariesas daugiausiai nustatytas priešmokyklinio ugdymo grupės, bei 1-4 kl. mokiniams, endokrininės sistemos sutrikimai – 9-12 kl., trumparegystė – 9-12 kl., netaisyklinga laikysena 5-8 kl. mokiniams.

Daugiausiai sveikatos sutrikimų, neįskaitant karieso, nustatyta 9-12 kl. mokiniams, mažiausiai – priešmokyklinio ugdymo grupės vaikams, taip pat profilaktinių patikrinimų rezultatai parodė, kad augant vaikams daugėja ir susirgimų skaičius, todėl labai svarbu, kuo anksčiau vaikus supažindinti su sveikos gyvensenos principais, kurie teigiamai veiks jų sveikatą ateityje.

2.2. Traumų atvejai Pakruojo rajono mokyklose 2013 metais

Pakruojo rajono mokyklų visuomenės sveikatos specialistai kiekvienais metais registruoja mokinių patirtas traumas apsilankymų žurnaluose. Tai labai svarbu moksleivių traumatizmo mažinimui mokyklose. Pakruojo rajono mokyklose 2013 m. mokėsi 2840 mokiniai. Per šiuos metus mokyklų visuomenės sveikatos priežiūros specialistės užfiksavo 99 moksleivių patirtas traumas. Traumų skaičius 2013 m. sumažėjo palyginti su 2012 m. (176), tačiau sumažėjo ir bendras mokinių skaičius mokyklose (2012 m. – 3066). Palyginus 2012 m. patirtas mokinių traumas su 2013 m. daugiausiai traumų patiriama dėl sumušimų, kitų traumų, bei sausgyslių ar raumenų patempimų (51 pav.).

51 pav. Traumų atvejai Pakruojo r. sav. mokyklose 2012-2013 m.

2013 m. daugiausiai patirtų traumų buvo kūno kultūros pamokose. Šiais metais išaugo traumų skaičius pamokų metu (54,6 proc.) palyginti su ankstesniais metais, kai daugiau traumų būdavo patiriama ne pamokų metu: koridoriuose, ar mokyklos teritorijoje. Daugiausiai traumas patyrė 5-8 kl. 13 metų amžiaus mokiniai. Daugiausiai mokinių susižeidė iki 12 val.

Atkreipiant dėmesį į gautus rezultatus, reikėtų didesnę dėmesį skirti 5-8 kl. mokiniams, supažindinti mokinius su galimais nelaimingais atsitikimais atliekant tam tikrus pratimus, skatinti mokinius atsakingumo. Kadangi daugiausiai traumų patiriama trečiadienį, tai tą dieną paskirti daugiau budėtojų per pertraukas koridoriuose, mokyklos teritorijose.

2.3. Kuprinių svėrimo akcija 2013 metais

2013 m. rugsėjo mėnesį kuprinių svėrimo akcija buvo vykdoma vienuolikoje Pakruojo rajono mokyklų 5-6 klasių moksleiviams. Akcijos metu buvo įvertinti 420 mokinių kuprinių svoriai. Akcijoje dalyvavo 202 penktokai ir 218 šeštokų. Iš jų 203 berniukai ir 217 mergaičių. Iš surinktų duomenų apskaičiuota, kad mokinio kuprinė vidutiniškai sveria 3,68 kg. Lengviausia kuprinė – 900 g. svorio, o sunkiausia kuprinė svėrė 7,0 kg. Lyginant berniukų ir mergaičių kuprinių tipus, daugiau vyresnių mergaičių, nei berniukų nešioja kuprines tik su vienu diržu ar su rankena.

Dauguma mokinių (400 vaikų) kuprines nešioja ant abiejų pečių (95,24 proc.) ir tik 20 vaikų kuprines nešioja ant vieno peties ar rankoje. Didesnės dalies mokinių (67,14 proc.) kuprinių svoris sudaro iki 10 proc. kūno masės, labai sunkias kuprines (virš 15 proc.) nešioja 2,15 proc. vaikų. Sunkias kuprines (nuo 10-15 proc. kūno masės) ir labai sunkias kuprines (virš 15 proc. kūno masės) nešioja daugiau penktokų nei šeštokų. Tik 26,90 proc. akcijoje dalyvavusių mokinių prie kuprinės segėjo atšvaitą. Berniukai ant kuprinių atšvaitus segėjo dažniau nei mergaitės. Lyginant rezultatus pagal klases: tik truputį daugiau penktokų (13,81 proc.) nei šeštokų (13,09 proc.) turi prie kuprinės atšvaitą. Moksleivio pradinuko tuščia kuprinė turėtų sverti ne daugiau, kaip 700 g., o vyresniųjų klasių mokinių - ne daugiau, kaip 1000 g. Optimalus pilnos kuprinės svoris turi sudaryti ne daugiau kaip 10 proc. mokinio kūno svorio. Didžiausias pilnos kuprinės svoris neturi viršyti 15 proc. moksleivio kūno masės.

2.4. Pakruojo rajono ikimokyklinio amžiaus vaikų gyvenimos tyrimas 2013 metais

Pakruojo rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biuras 2013 m. atliko Pakruojo rajono ikimokyklinio amžiaus vaikų gyvenimos tyrimą. Tyrimui atlikti buvo naudojamas klausimynas,

skirtas ikimokyklinio amžiaus vaikų tėvelių apklausai. Tyrime dalyvavo visų Pakruojo rajono savivaldybės ikimokyklinių įstaigų 4 ir 6 metų amžiaus vaikai. Nors tiriamųjų imtis buvo 218 vaikų, tačiau anketas užpildė tik 176 vaikų tėvai. Tyrime dalyvavo 78 keturių metų ir 98 šešių metų vaikai, iš jų 87 mergaitės ir 89 berniukai.

Tyrimu buvo siekiama atskleisti vaikų aktyvumo, mitybos įpročių, bei sveikatą atspindinčius rodiklius. Iš 176 tyrime dalyvavusių vaikų 58 proc. vaikų daugiau kaip 1 val. praleidžia vaikščiodami lauke. Dažniau ar rečiau mankština 75 proc. vaikų, tačiau nemaža dalis - 25 proc. visiškai nesimankština.

Kasdien pusryčius valgo 82,9 proc. vaikų ir 2,3 proc. niekada nepusryčiauja. Dauguma 76,7 proc. vaikų valgo keturis ir daugiau kartų per dieną. Daržoves kasdien valgo 46,6 proc., tačiau 2,8 proc. vaikų niekada nevalgo daržovių. Vaisių/uogų ir saldumynų valgymas vaikų mityboje yra lygiareikšmis, kadangi kasdien valgančių vaisius/uogas yra 27,3 proc., o saldumynus 25,6 proc. vaikų.

Kasdien juodą duoną valgo 32,1 proc. ketverių ir 11,2 proc. šešerių metų vaikai, baltą duoną renkasi 48,7 proc. ketverių ir 37,7 proc. šešerių metų vaikai.

Daugiau vaikų 79,6 proc. geria pieną palyginti su 60,2 proc. geriančiais kefyra vaikais.

Vaikų maisto gaminimui dažniausiai 86,2 proc. tėvelių renkasi augalinį aliejų, 44,8 proc. sviestą ir mažiausiai 5,7 proc. maisto gaminimui naudoja taukus.

Specialias vaikiškas saugos kėdutes ir saugos diržus visada naudoja 74,7 proc. tėvų ir net beveik dešimt procentų tėvų jų niekada nenaudoja, o 15,5 proc. tėvų šias saugos priemones naudoja kartais. Visada šviesos atšvaitus naudoja 64,9 proc. vaikų, per pus mažiau 28,2 proc. kartais ir 6,9 proc. niekada nenaudoja šviesos atšvaitų.

Daugiau kaip pusė 58,3 proc. tėvų įvertino savo vaikų sveikatą kaip gerą, nors tik 10,3 proc. vaikų nesirgo per paskutinius 12 mėn.

Dažniausiai 43,4 proc. vaikų dantis valosi vieną kartą per dieną, sekančiai 31,4 proc. vaikų dantis valosi ne kiekvieną dieną ir 2,9 proc. vaikų niekada nesivalo dantų. Per paskutinius 12 mėn. pas dantų gydytoją lankėsi 38,3 proc. vaikų.

Dauguma įpročių įtakojančių sveikatą formuojasi šeimoje, todėl labai svarbu nuo pat mažens vaikus mokinti sveikos gyvensenos principų. Tik nuo tėvelių priklauso, ar vaikas savo laisvalaikį praleis prie kompiuterio, TV ar aktyviai poilsiaus lauke. Tinkamas tėvelių požiūris į sveiką mitybą suformuos ir tinkamą vaiko pasirinkimą. Ne mažiau svarbu rūpinantis vaiko sveikata yra ir užtikrinimas jo saugumo, tad tėveliams reikėtų atidžiau rūpintis vaikų saugumu, kadangi automobilinės kėdutės, saugos diržų ar atšvaitų naudojimas gali išsaugoti vaiko gyvybę.

2.5. Aplinkos rodikliai

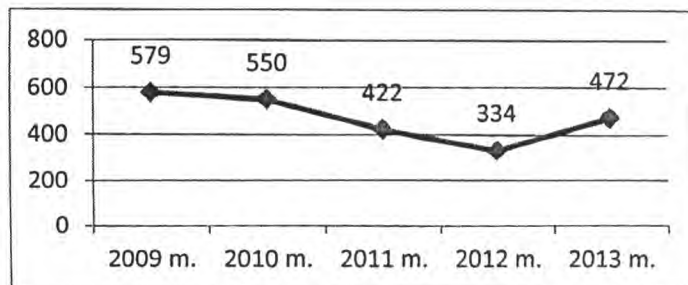
Pakruojo r. savivaldybės administracijos duomenimis 2013 m. 05.22, 06.04, 06.17, 07.01, 07.15, 07.29, 08.12, 08.26 ir 09.09 dienomis Pakruojo r. savivaldybės teritorijoje buvo atlikti maudyklos ir maudymviečių paviršinio vandens tyrimai. Tyrimai buvo atlikti Žeimelio, Pakruojo ("Varlinėlio" maudymvietė), Laičių I (Paežerių) Šukionių, Guostagalio tvenkiniuose bei Klovainių ir Petrašiūnų karjeruose. Tyrimai neviršijo Lietuvos higienos normoje HN 92:2007 „Paplūdimiai ir jų maudyklų vandens kokybė“ nustatytų maudyklų vandens kokybės mikrobiologinių rodiklių reikšmių.

UAB „Pakruojo vandentiekis“ duomenimis geriamojo vandens mėginių, kuriuose žarninių lazdelių (E. colis) ir (ar) žarninių enterokokų skaičius viršijo ribinį mikroorganizmų skaičių ar cheminių

(toksinių) medžiagų koncentracijos viršijo nustatytas ribines vertes per tam tikrą laikotarpį apimant trejų metų laikotarpį (2011-2013 m.) Pakruojo rajone nebuvo. Gyventojų dalis, kuriems nepertraukiamai tiekiamas centralizuotai vanduo 2013 m. sumažėjo 2 proc. palyginti su 2012 m. (48 proc.). Gyventojų dalis, kurių nuotekos tvarkomos pagal teisės aktų reikalavimus 2013 m. nepakito palyginti su 2012 m. (35 proc.).

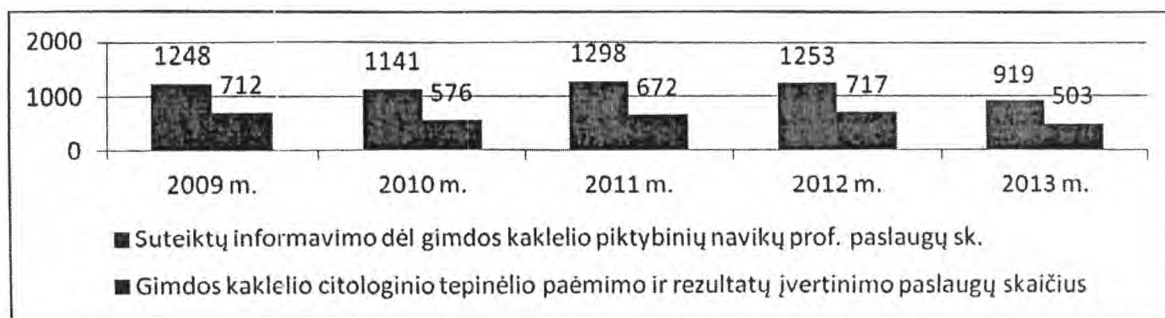
2.6. Valstybinių profilaktikos programų įgyvendinimo rodikliai

Šiaulių teritorinės ligonių kasos duomenimis vaikų, dalyvaujančių krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje skaičius 2013 m. išaugo palyginti su 2012 m., tačiau iš visų 1834 aptarnaujamų vaikų (nuo 6 iki 14 m.) programoje dalyvavo 472, tai sudaro 25,7 proc. (52 pav.).

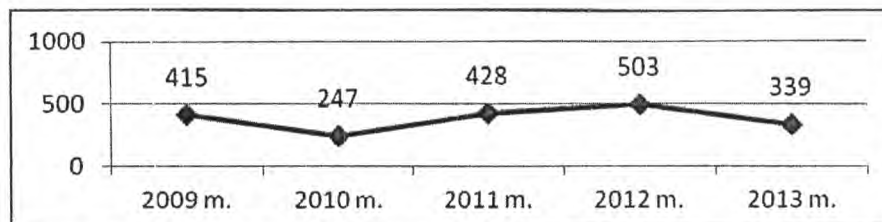
52 pav. Vaikų sk., dalyvavusių krūminių dantų dengimo silantais programoje, Pakruojo r.
Šaltinis: Šiaulių teritorinė ligonių kasa

Suteiktų informavimo dėl gimdos kaklelio piktybinių navikų profilaktikos paslaugų skaičius ir gimdos kaklelio citologinio tepinėlio paėmimo ir rezultatų įvertinimo paslaugų skaičius 2013 m. sumažėjo palyginti 2012 m., jų įvykdymas atitinkamai siekė 18,6 proc. ir 10,2 proc. (53 pav.).

53 pav. Suteiktų informavimo dėl gimdos kaklelio piktybinių navikų profilaktikos paslaugų sk. ir gimdos kaklelio citologinio tepinėlio paėmimo ir rezultatų įvertinimo paslaugų sk.
Šaltinis: Šiaulių teritorinė ligonių kasa

Suteiktų informavimo dėl krūties piktybinių navikų profilaktikos ir siuntimo atlikti mamografijos paslaugų skaičius 2013 m. sumažėjo palyginti su 2012 m. Aptarnaujamų 50-69 metų moterų 2013 m. Pakruojo r. buvo 3003, tačiau informuotų ir siustų atlikti mamogramą buvo 339, programa įvykdyta tik 11,3 proc. (54 pav.).

54 pav. Krūties piktybinių navikų prof. ir siuntimo atlikti mamografiją paslaugų skaičius
Šaltinis: Šiaulių teritorinė ligonių kasa

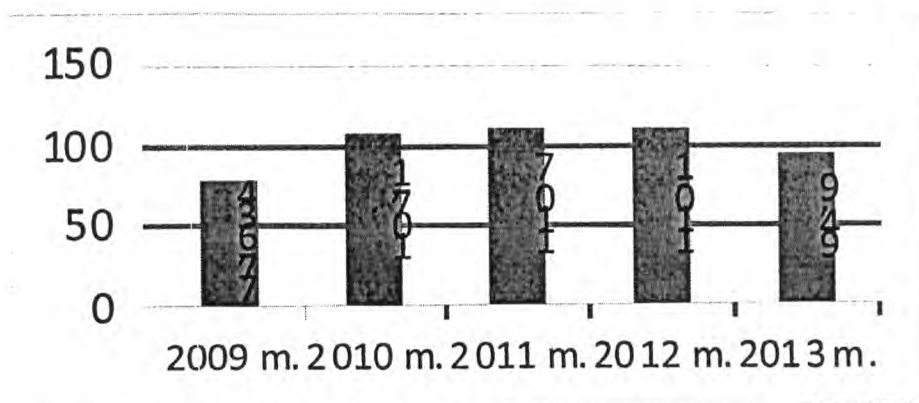
Informavimo apie didelę širdies ir kraujagyslių ligų tikimybę, šios tikimybės įvertinimo, pirminės prevencijos priemonių plano sudarymo ar siuntimo išsamiai įvertinti širdies ir kraujagyslių ligų tikimybę paslaugų skaičius 2013 m. sumažėjo palyginti su 2012 m. (2012 m. – 1245, 2013 m. – 1039).

Informavimo apie ankstyvąją priešinės liaukos vėžio ankstyvąją diagnostiką ir PSA nustatymo paslaugų skaičius 2013 m.(680) sumažėjo palyginti su 2012 m. (822).

Ankstyvosios piktybinių navikų diagnostikos paslaugų skaičius 2013 m. (12) sumažėjo palyginti su 2012 m.(17).

2.7. Išlaidos sveikatos sistemai ir jos finansavimas

Pakruojo rajono savivaldybės administracijos duomenimis išlaidos Pakruojo rajono miesto gyventojų sveikatos priežiūrai dalis (proc.) iš bendro Pakruojo rajono savivaldybės biudžeto 2013 m. dar labiau sumažėjo, nei ankstesniais metais (2011 m.- 0,91 proc., 2012 m. – 0,59 proc., 2013 m. - 0,2 proc.). Vaikų sveikatos priežiūrai mokyklose skirtos lėšos šiek tiek sumažėjo palyginti su ankstesniais metais (55pav.).

55 pav. Vaikų sveikatos priežiūrai skirtos lėšos, Lt
Šaltinis: Pakruojo r. sav. administracija

V. VYKDYTOS VALSTYBINĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PROGRAMOS IR STRATEGIJOS

Eil. Nr.	Visuomenės sveikatos programos/strategijos pavadinimas	Visuomenės sveikatos programos/strategijos tikslas	Visuomenės sveikatos programos/strategijos priemonės	Įvykdytos priemonės
1.	Lietuvos nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros 2006-2013 metų strategija. Lietuvos nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros 2006-2013 metų strategijos įgyvendinimo priemonių 2009-2013 metų planas (Žin., 2006, Nr. 70-2574)	Pagerinti Lietuvos gyventojų gyvenimo kokybę, ilginti gyvenimo trukmę – mažinti sergamumą, mirtingumą ir neįgalumą, ypač daug dėmesio skirti dažniausioms mirties priežastims: nelaimingiems atsitikimams ir traumoms, širdies ir kraujagyslių ligoms, onkologiniams susirgimams, psichikos sveikatos sutrikimams.	Plėtoti visuomenės sveikatos priežiūrą savivaldybėse – steigti savivaldybių visuomenės sveikatos biurus ir vykdyti visuomenės sveikatos priežiūrą	Veikia Pakruojo savivaldybės biuras, kuris teikia visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas
2.	Vaikų sveikatos stiprinimo 2008–2012 metų programa (Žin., 2008, Nr. 104-3979)	Plėtoti vaikų sveikatos stiprinimą – ugdyti vaikams sveikos gyvensenos įpročius, užtikrinti vaikų sveikatos stiprinimo prieinamumą visoje šalyje, gerinti jo kokybę, tam vienyti valstybės ir savivaldybių institucijų, mokslo ir visuomenės pastangas	Organizuoti savivaldybių administracijų darbuotojams, mokytojams ir kitiems su vaikais ir mokiniais dirbantiems specialistams kvalifikacijos tobulinimo seminarus vaikų sveikatos stiprinimo klausimais	Vykdoma visuomenės sveikatos priežiūra ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo įstaigose, bendrojo lavinimo mokyklose, Pakruojo rajono visuomenės sveikatos biuro specialistai dalyvavo kvalifikacijos kėlimo renginiuose.
3.	Maudyklų vandens kokybės stebėsenos 2009–2012 metų programa (Žin., 2009, Nr.: 80-344)	Nustatyti ir prižiūrėti maudyklų vandens kokybę, siekiant išsaugoti ir pagerinti maudyklų būklę, sudaryti saugias sąlygas žmonių sveikatai.	Programos paskirtis gerinti aplinką, kad ji būtų palanki žmonių sveikatai, bei užtikrinti kaupiamų duomenų, apibūdinančių sveikatos aplinką,	Pakruojo rajono savivaldybės gyventojai ir poilsiautojai buvo apsaugoti nuo per vandenį plintančių ligų. Atlikti maudyklų vandens tyrimai, informuota visuomenė, valstybės ir savivaldybės institucijos apie

			patikimumą ir prieinamumą.	maudyklų vandens kokybę bei trumpalaikę taršą.
4.	Nacionalinės imunoprofilaktikos 2009–2013 metų programa (Žin., 2009, Nr. 40 -1534	Mąžinti sergamumą, protrūkių tikimybę, valdyti, pašalinti ir išnaikinti vakcinomis valdomas užkrečiamąsias ligas; Užtikrinti skiepavimo saugumą, efektyvumą ir padidinti prieinamumą.	Įgyvendinant šią programą, užtikrinamas Nacionalinės imunoprofilaktikos programos tęstinumas, siekiant suvaldyti, pašalinti ir išnaikinti vakcinomis valdomas užkrečiamąsias ligas, įgyvendinami Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro, Pasaulio sveikatos organizacijos tikslai Europos Sąjungoje ir Europos regione.	Skiepavimo mastas atitinkamose vaikų amžiaus grupėse pagal Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepavimų kalendorių Pakruojo rajone siekia virš 90procentų

VI. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PROGRAMŲ IR STRATEGIJŲ, VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMAS

Eil. Nr.	Programos pavadinimas	Priemonės (paslaugos) pavadinimas	Suteiktų paslaugų skaičius	Skirtos lėšos (Lt)
1.	Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis ir išlaidų kompensavimo iš PSDF biudžeto lėšų programa.	Vaikų krūminių dantų dengimas silantinėmis medžiagomis	4561	17737
2.	Gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš PSDF biudžeto lėšų, finansavimo programa	Gimdos kaklelio citologinio tepinėlio paėmimas ir rezultatų įvertinimas	638	103637
3.	Atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programa	Informavimas dėl krūties piktybinių navikų profilaktikos ir siuntimas	622	7710
4.	Asmenų, priskirtinų	Informavimas apie didelę	1724	86543

	širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programa	širdies ir kraujagyslių ligų tikimybę, šios tikimybės įvertinimas, pirminės prevencijos plano sudarymas ar siuntimas išsamiai įvertinti širdies ir kraujagyslių ligų tikimybę		
5.	Priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programa	Informavimas apie ankstyvąją priešinės liaukos vėžio diagnostiką ir prostatos specifinio antigeno nustatymas	999	40132
6.	Storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programa	Ankstyvas storosios žarnos vėžio išaiškinimas	1902	51269

VII. BENDRUOMENĖS, NEVALSTYBINIŲ ORGANIZACIJŲ, ŪKIO SUBJEKTŲ, SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS STRUKTŪRINIŲ PADALINIŲ DALYVAVIMAS VYKDANT VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS VEIKLĄ

Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras bendruomenės sveikatos stiprinimui prisidėjo vykdydamas šias veiklas:

1. Mokinių visuomenės sveikatos priežiūra

Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biure 2014 metais buvo vykdoma mokinių sveikatos priežiūros ir stiprinimo funkcija. Rajone yra 11 mokymo įstaigų. Jose mokosi 2660 mokinių. Jiems buvo prarastos 556 paskaitos ir pamokos, kuriose dalyvavo 10177 mokiniai. 1126 mokiniai dalyvavo diskusijose ir debatuose. Mokyklose buvo organizuoti 97 konkursai, varžybos, viktorinos. Juose dalyvavo 2984 moksleiviai. Išleisti 138 stendai įvairiomis temomis.

Gausiausiai dalyvauta projekte „Mokausi prižiūrėti dantukus“ - 972 pradinių klasių moksleivių. Piešinių konkurse „Ką daryti, kad dantukai būtų sveiki?“ - 557 vaikai. Organizuotoje sveikatingumo pertraukų savaitėje: matuotas KMI, streso lygis, AKS, buvo vedamos prevencinės paskaitėlės. Viso dalyvavo 473 mokiniai ir 17 mokytojų. Vyresnių klasių moksleiviai gausiai dalyvavo seminaruose „Saugi ir atsakinga lytinė elgsena“ - 218 dalyvių. 70 proc. šių dalyvių seminarą įvertino labai gerai. Biuro organizuotame seminare „Mano psichologinis atsparumas žalingiems aplinkos veiksniams“ dalyvavo 113 dalyvių. Atsiliepimai apie šį renginį taip pat labai geri (70 proc. apklaustųjų įvertino labai gerai). Kiekvienais metais dalyvaujame „Kuprinių svėrimo akcijoje“ (2014 m. 361 dalyvis) ir stebima, kad moksleivių kuprinės lengvėja ir atitinka HN reikalavimus. Organizuotas piešinių konkursas „Tylos stebuklinga versmė“ skirtas Tarptautinei kovos su triukšmu dienai paminėti (87 dalyviai). Socialinės reklamos konkursas „Mes prieš AID'S“ (32 dalyviai). Gegužį dalyvavome akcijoje „Gėlė vietoj cigaretės“ (344 dalyviai), 196 mokinių dalyvavo rūkymo prevencijos paskaitose. Vykdamas projektą „Sveiki vaikai - sveika ateitis“ labiausiai moksleiviams patiko 2 dienų dviračių žygis „Draugaukim“, sportinis prevencinis renginys „Draugaukim ir bendradarbiaukim 2014“ (74 dalyviai), išvyka į Pasvalio sporto mokyklos baseiną (45 dalyviai), o mokytojams, soc. darbuotojams ir visuomenės sveikatos specialistams skirtas seminaras „Suaugusių ir vaikų konfliktų sprendimo būdai“ (135 dalyviai).

1. Visuomenės sveikatos stiprinimas

Gyventojams informaciją teikiame stende ir internetiniame biuro puslapyje prie savivaldybės. Informacija buvo atnaujinta 39 kartus. Vietinėje rajono spaudoje publikuota 19

straipsnių. Neinfekcinių ligų prevencijai prarastas 31 renginys, 2107 dalyviai. Jų metu gyventojai informuojami apie vykdomas prevencines programas (gimdos kaklelio, prostatos, storosios žarnos vėžio ir kt.) Gyventojų fizinio aktyvumo skatinimui vyko 6 renginiai (167 dalyviai). Rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo prevencijai suaugusiems organizavome 6 renginius (72 dalyviai). Vykdamt visuomenės sveikatos stiprinimo funkcijas yra aktyviai bendradarbiaujama su bendruomenėmis ir seniūnijomis. Neinfekcinių ligų prevencijai buvo vykdoma akcija „Sveikatos palapinė“ visose seniūnijose. Gyventojams buvo matuojamas KMI, AKS, emocinė būseną, CO iškvėptame ore ir buvo teikiamos individualios konsultacijos (189 dalyviai). Kiekvienais metais biuras aktyviai dalyvauja Pakruojo miesto šventėje. Jos metu vykdomė AKS, KMI, CO matavimo akcijas, teikiame konsultacijas sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo aktualiais klausimais. Organizuotas renginys fizinio aktyvumo skatinimui „Aktyvių šeimų vakaras (31 dalyvis). Bendradarbiaujant su Pakruojo rajono savivaldybe, Pakruojo rajono Policijos komisariatu dalyvavome renginyje „Diena be automobilio“, kuriame dalyvavo apie 400 dalyvių. Spalio - gruodžio mėnesiais Pakruojo rajono gyventojai aktyviai dalyvavo organizuotoje traumų prevencijos akcijoje „Būk matomas - netapk auka“, kurios metu Biuras išdalino 1328 atšvaitus. Bendradarbiaujame su Šiaulių apygardos probacijos tarnybos Pakruojo probacijos skyriumi. Jų priežiūroje esantiems asmenims pravedėme 3 užsiėmimus alkoholio ir narkotikų vartojimo prevencijos temomis (28 dalyviai).

3. Visuomenės sveikatos stebėseną

3.1. Visuomenės sveikatos stebėseną Pakruojo r. savivaldybėje vykdomą pagal rajono tarybos patvirtintą Visuomenės sveikatos stebėsenos 2012-2014 m. programą. 2014 m. buvo rinkti ir stebėti 2013 m. duomenys, stebėtos 9 rodiklių grupės :

demografinė situacija: stebėti 5 pagrindiniai rodikliai, surinkti – 5. Stebėti 3 papildomi rodikliai, surinkti – 2. Socialinė ekonominė būklė: stebėti 19 papildomų rodiklių, surinkta – 14. Gyventojų sveikatos būklė: stebėti 61 pagrindiniai rodikliai, surinkti – 61. Stebėti 117 papildomi rodikliai, surinkti – 116. Ggyvensena: stebėti 44 papildomi rodikliai, surinkti -44.

aplinkos rodikliai: stebėti 5 pagrindiniai rodikliai, surinkti – 5. Stebėti 1 papildomas rodiklis, surinktas – 1. Sveikatos priežiūros sistemos raida: stebėti 5 pagrindiniai rodikliai, surinkti 5, stebėti 5 papildomi rodikliai, surinkti - 5. Sveikatos priežiūros veiklos rodikliai: stebėti 5 pagrindiniai rodikliai, surinkti – 5, stebėti 21 papildomi rodikliai, surinkti – 21. Išlaidos sveikatos sistemai ir jos finansavimas: stebėti 4 papildomi rodikliai, surinkti – 2.

Iš viso stebėta 81 pagrindiniai rodikliai, surinkta – 81;

Iš viso stebėta 214 papildomų rodiklių, surinkta – 205.

3.2. Parengta visuomenės sveikatos stebėsenos Pakruojo rajono savivaldybėje 2013 m. ataskaita:

Visuomenės sveikatos stebėsenos Pakruojo rajono savivaldybėje 2013 metų ataskaitoje pateikti duomenys ir jų analizė rodo, kad Pakruojo rajone kaip ir visoje Lietuvoje būdinga gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencija. Pakruojo rajone nuo 2009 m. iki 2013 m. pradžios gyventojų skaičius sumažėjo beveik trimis tūkstančiais. Mirusiųjų skaičius Pakruojo r. jau ilgą laiką yra aukštesnis nei gimusiųjų, tai parodo natūrali gyventojų kaita, kuri Pakruojo rajone išlieka neigiama – 154 (2013 m.). Jau daugelį metų nesikeičia mirties priežasčių struktūra. Pakruojo rajone 2013 m., kaip ir visoje šalyje didžiausias mirtingumas yra dėl kraujotakos sistemos ligų (938,74/100 tūkst. gyv.), piktybinių navikų (305,45/100 tūkst. gyv.), išorinių priežasčių (170,68/100 tūkst. gyv.). Pakruojo r. didžiausias sergamumas 2013 m. buvo dėl ūminių viršutinių kvėpavimo takų infekcijų ir gripo (15855,2/100 tūkst. gyv.), kiek mažiau - dėl traumų, apsinuodijimų ir kitų išorinių priežasčių (12423,6/100 tūkst. gyv.), bei trečioje vietoje buvo sergamumas dėl virškinimo sistemos ligų (5740,21/100 tūkst. gyv.).

3.3. Tyrimai:

3.3.1. Atlikti: Pakruojo rajono 5,7,9 klasių moksleivių gyvenamos tyrimas 2014 m., pagal stebėsenos programą (tiriamųjų imtis 740);

Atlikus tyrimą nustatyta, kad daugiau kaip pusė visų mokinių (65,5 proc.) kasdien lauke pėsčiomis vaikšto ilgiau kaip vieną valandą, laisvalaikiu daugiau ar mažiau mankština 94,7 proc. moksleivių.

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad 45,2 proc. moksleivių bent vieną kartą yra bandę rūkyti. Vieną kartą apsvaigusiu nuo alkoholio buvo 16,9 proc. moksleivių. Daugiau ar mažiau kartų yra bandę rūkyti kanapės ar „žolės“ (6,5 proc.), uostyti klijus, tirpiklius ar kitas medžiagas (12,5 proc.), vartoti kitas narkotines medžiagas (5,6 proc.) moksleivių.

Atlikus tyrimą nustatyta, kad 8,1 proc. tyrime dalyvavusių mokinių yra lytiškai santykiavę, berniukų 10,6 proc. daugiau palyginti su mergaitėmis.

Dauguma (71,8 proc.) moksleivių savo sveikatą vertina kaip labai gerą ar gerą, vidutiniškai savo sveikatą vertina 24,1 proc. moksleivių ir 2,6 proc. moksleivių savo sveikatą vertina kaip blogą, ar labai blogą.

Beveik pusė (48,6 proc.) moksleivių mokykloje visada jaučiasi saugūs ir 6,3 proc. moksleivių niekada nesijaučia saugūs. Daugiausiai moksleivių 60,9 proc. esant sunkumams kreipiasi į mamą ar tėtį, mažiausiai - 3,7 proc. moksleivių besikreipiančių pagalbos yra pas psichologus, socialinius darbuotojus.

3.3.2. Dalyvauta atliekant:

2014 m. gegužės - birželio mėn. Sveikatos mokymų ir ligų prevencijos centro „Ikimokyklinio amžiaus vaikų sužalojimų namuose paplitimo ir priežasčių tyrimas Lietuvoje“ (tiriamųjų imtis 50);
2014 m. rugsėjo - spalio mėn. Higienos instituto „Šeimos gydytojų žinios apie tabako vartojimo poveikį ir jų intervencinė elgsena“ (tiriamųjų imtis 7).

VIII. VAIKŲ IR JAUNIMO SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮGYVENDINIMAS

Visuomenės sveikatos priežiūros vaikų ir jaunimo funkcijų įgyvendinimo savivaldybėje ataskaita 2014 metais

INFORMACIJA APIE MOKYKLAS IR MOKINIŲ SKAIČIŲ

Savivaldybės sprendimas dėl etatų įvedimo		Už sveikatos priežiūros mokyklose paslaugų teikimą atsakinga (-os) institucija (-os) ar įstaiga (-os)	Mokyklų skaičius		Mokinių skaičius	
Data, nr.	Skirta etatų		steigėja savivaldybė	kitų steigėjų	steigėja savivaldybė	kitų steigėjų
2009-04-28 Nr. T-117	10,0	Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	13	1	2660	200

Specialistų etatų skaičius	Specialistų	Specialistų pasiskirstymas pagal užimamą etatą	Specialistų išsilavinimas (specialybė)
----------------------------	-------------	--	--

	skaičius	1 ir daugiau	0,5–1	iki 0,5	pagal priedą	visuomenės sveikatos	slaugytojos	kita
1*	2*	3*	4*	5*	6*	7	8	9
1,0	2	0	1	1	0	1	1	0

SVEIKATOS PRIEŽIŪRĄ MOKYKLOSE VYKDANTYS SPECIALISTAI
(gyvenamosiose vietovėse, turinčiose 3 000 ir daugiau gyventojų)

(gyvenamosiose vietovėse, turinčiose mažiau kaip 3 000 gyventojų)

Specialistų etatų skaičius	Specialistų skaičius	Specialistų pasiskirstymas pagal užimamą etatą				Specialistų išsilavinimas (specialybė)		
		1 ir daugiau	0,5–1	iki 0,5	pagal priedą	visuomenės sveikatos	slaugytojos	kita
1*	2*	3*	4*	5*	6*	7	8	9
3,25	7	0	5	2	0	1	6	0

SVEIKATOS PRIEŽIŪROS MOKYKLOSE FINANSAVIMAS

Skirta lėšų (litas)		Savivaldybės įsipareigota skirti lėšų (litas)	Panaudota lėšų (litas)		Panaudotų lėšų paskirstymas (litas)			
Privalomojo sveikatos draudimo fondas	Savivaldybės biudžetas		Privalomojo sveikatos draudimo fondas	savivaldybės biudžetas	darbo užmokesčiui	Mokesčiams	medikamentams (tvarsliavai)	kitai veiklai
0	0	0	0	0	0	0	0	0

SVEIKATOS PRIEŽIŪROS MOKYKLOSE VEIKLOS RODIKLIAI

Užregistruota mokinių apsilankymų pas sveikatos priežiūros specialistus rajono mokyklose	Apsilankymų pasiskirstymas pagal priežastį			Sveikatinimo veikla		
	pirmoji pagalba	konsultacijos	kita	vykdyta programų	organizuota renginių	renginiuose dalyvavusių mokinių
1205	402	753	89	7	723	13652

IX. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS VEIKLOS FINANSAVIMAS

Pakruojo rajono savivaldybėje visuomenės sveikatos priežiūra vykdoma vadovaujantis 2009 m. lapkričio 2 d. Pakruojo rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T- 335 „Dėl Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos priežiūros 2009-2013 metų strategijos patvirtinimo“.

Biudžetiniai metai	2014 m.
Darbuotojų skaičius	12 darbuotojų Patvirtintų ir užimtų etatų - 10
Gauta asignavimų:	litai
1) Savivaldybės biudžeto lėšos	0
2) Spec. programos lėšos	15970,31
3) Lietuvos Respublikos SAM lėšos	270200,00
4) PSDF lėšos	0
5) Teritorinės darbo biržos lėšos	1597,94

Pateikė Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro direktorė

X. ARTIMIAUSIO LAIKOTARPIO SAVIVALDYBĖS VYKDOMOS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS VEIKLOS PRIORITETINĖS KRYPTYS

1. Vaikų ir jaunimo iki 25 m. amžiaus sveikatos išsaugojimas ir gerinimas, formuojant sveiko gyvenimo įgūdžius, siekiant, kad sveika gyvensena taptų įpročiu ar būtinybe.
2. Sergamumo ir mirtingumo nuo širdies ir kraujagyslių ligų mažinimas.
3. Onkologinių susirgimų profilaktika.
4. Mirtingumo ir neįgalumo nuo traumų ir kitų išorinių mirties priežasčių mažinimas.
5. Alkoholio, tabako, narkotikų ir kitų psichotropinių medžiagų vartojimo prevencija, psichinės sveikatos gerinimas.
6. Gyventojų fizinio aktyvumo didinimas.
7. Aplinkos sveikatinimas

XI. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS PROGRAMOS PRIEMONIŲ VYKDYMAS

1. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS PROGRAMOS LĖŠOS

2. Eil. Nr.	Savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšų šaltiniai	Surinkta lėšų, litais
1.	Pakruojo rajono savivaldybės biudžeto lėšos	10000
2.	Pakruojo rajono savivaldybės aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos lėšos	112300
Iš viso lėšų		122300

2. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS PROGRAMOS ĮGYVENDINTOS PRIEMONĖS

PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS PROGRAMOS LĖŠŲ 2014 M. PASKIRSTYMO PLANAS

Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos		Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšų paskirstymas	
Eil. nr.	Vykdytojas ir programos pavadinimas	Savivaldybės biudžetas Lt.	Aplinkos apsaugos rėmimo spec. prog. lėšos Lt
	Programos lėšos	10000,0	112300,0
1.	„Diabetas –išmok valdyti ligą“ Vykdytojas - diabeto klubas „Vita“.		4600,0
2.	„Smėlio smiltis“ Vykdytojas - Rozalimo seniūnija.		6500,0
3.	Pakruojo miesto higieninių ir sanitarinių normų užtikrinimas. Vykdytojas – Pakruojo seniūnija.	10000,0	45700
4.	Savivaldybės administracija Aplinkos monitoringo vykdymas. Vykdytojas – Pakruojo savivaldybės administracija.		20000,0
5.	Gimdos kaklelio ir kiaušidžių iki vėžinių susirgimų diagnostavimas programa. Vykdytojas – Viešoji įstaiga Pakruojo ligoninė.		5000,0
6.	Valstybinė tuberkuliozės profilaktikos ir kontrolės 2013 m. programa. Vykdytojas – Viešoji įstaiga Pakruojo ligoninė.		6100,0
7.	Suaugusių , vaikų ir jaunimo sveikatos stiprinimas. Vykdytojas - Stačiūnų mokykla –		600,0

	daugiafunkcinis centras		
8	„Sveikatos labirintas“ Vykdytojas Pakruojo šv. Jono Krikštytojo Parapijos vaikų dienos centras		4000,0
9.	Mirtingumo nuo ūmių širdies ir kraujagyslių ligų mažinimo programa 2014-2018 metai. (Automatinių defibriliatorių pirkimas -2 vnt.)Vykdytojas – Viešoji įstaiga Pakruojo ligoninė.		18000,0
10.	Bendruomenės sveikatos tarybos veiklai Vykdytojas – bendruomenės sveikatos taryba.		1800,0
	Iš viso:	10000,0	112300,0

3. SAVIVALDYBĖS BENDRUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMAS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS PROGRAMOS LĖŠOMIS

Eil. Nr.	Savivaldybės visuomenės sveikatos programų sritys	Savivaldybės bendruomenės tikslinių grupių apibūdinimas	Savivaldybės bendruomenės tikslinių grupių gautos naudos apibūdinimas
1	2	3	4
1.	Vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūra	Vaikai, tėvai, pedagogai, bendruomenės nariai	Stačiūnų daugiafunkciniame centre prarastos akcijos ir mokymai apie sveiką gyvenseną ir mitybą, alkoholio žalą, išplatinti lankstinukai su psichologų informacija ir kontaktais
2.	Vaikų ir jaunimo žalingų įpročių mažinimas	Projekte dalyvauja vaikai iš socialinės rizikos, socialiai remtinų, nepilnų šeimų.	Projekte dalyvauja vaikai iš socialinės rizikos, socialiai remtinų, nepilnų šeimų. Šių šeimų vaikai neretai patiria skurdą, fizinį ir/arba emocinį smurtą, nepriežiūrą, neturi galimybių įgyti visuomenėje priimtų socialinių įgūdžių. Biologinių tėvų apleisti vaikai patiria psichologinių traumų, kurios suformuoja atitinkamą pasaulėžiūrą. Projekto metu organizuoti piešimo konkursai, asmens higienos mokymai, paskaitos ir praktiniai mokymai apie sveiką mitybą, vaistažoles, alkoholio ir tabako naudojimo žalą.
3.	Gyventojų sveikatos palaikymo ir stiprinimo programa	Rajono gyventojai, jaunimas	Paežerių tvenkinio paplūdimyje įrengta paplūdimio tinklinio aikštelė. Suorganizuotas tinklinio turnyras aikštelės atidarymo metu. Vasaros metu organizuotos varžybos įvairiems gyventojų sluoksniams ir įvairioms amžiaus grupėms.
4.	Užkrečiamų	Rajono gyventojai	Sergančių tuberkulioze DOC programos principu „vaistai už maistą“ –11 pacientų išdalinta maisto paketai, skirta

	ligų profilaktika ir kontrolės programa		kompensuojamų vaistu priemokai sergantiems atsparia tuberkulioze (1 pacientai). Baigtas renovuoti ir įrenginėti Pakruojo miesto viešasis tualetas (pradėtas renovuoti 2013 metais)
5	Mirtingumo dėl širdies ir kraujagyslių ligų mažinimo programa	Rajono gyventojai, rajono svečiai	Įrengti automatiniai defibriliatoriai Pakruojo bažnyčioje ir „Atžalyno“ mokyklos sporto salėje.

4. INFORMACIJOS APIE SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS PROGRAMOS ĮGYVENDINTAS PRIEMONES SKLAIDA

Informavimo ir viešinimo priemonės pavadinimas	Įgyvendintų informavimo ir viešinimo priemonių skaičius	Paviešintų savivaldybės visuomenės sveikatos programų skaičius
Informaciniai pranešimai, paskaitos, pamokos	19	Vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūra, žalingų įpročių mažinimas Gyventojų sveikatos palaikymo ir stiprinimo programa Mirtingumo dėl širdies ir kraujagyslių mažinimo programa Užkrečiamų ligų profilaktika ir kontrolės programa
Publikacijos vietinėje spaudoje, internete	9	
Stendai	4	
Diskusijos, debatai	14	
Konkursai, viktorinos, varžybos	9	
Atmintinės, lankstinukai, metodinė medžiaga	120	

5. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS PROGRAMOS ADMINISTRAVIMO TOBULINIMAS

Eil. Nr.	Problemos, susijusios su savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos administravimu	Pasiūlymai, kaip tobulinti savivaldybės visuomenės sveikatos programų rengimą, finansavimą ir įgyvendinimą
1	2	3
1.	Naujiems projektui ruošėjams sudėtinga paruošti tinkamą projektą	Reikia organizuoti mokymus apie projektų rašymą.
2.	Projektų finansavimas	Pageidautume numatytas lėšas projekto veiklai vykdyti gauti iš anksto, po lėšų naudojimo sutarties sudarymo.
3.	Sudėtinga lėšų gavimo procedūra	Savivaldybės administracijai paskirti už programas atsakingą specialistą.
4.	Ilgas laikas lėšoms pervesti (sąskaitos patvirtinimai savivaldybėje, vėliau tik skiriami pinigai).	Projektų svarstymo metu numatyti, kada ir kokia pinigų suma bus atiduodama.

5.	Sudėtinga programų finansavimo tvarka	Paprastinti projektų finansavimo tvarką neverčiant pareiškėjų bendrauti su savivaldybės administracija, Finansų, Apskaitos skyriais. Pakaktų atsiskaityti vienam savivaldybės padaliniui/skyriui.
6.	Dėl pavėluotų lėšų skyrimo programai įgyvendinti vėluojama atsiskaityti už suteiktas paslaugas.	Programų tvirtinimas turėtų vykti bent dviem mėnesiais anksčiau.